

Collectief beheer van auteursrechten

Creatieve verdeling van je geld

Toetsing van:
Afstudeeronderzoek
LMAS2C

Hogeschool Leiden	HBO-Rechten, voltijd	
Thomas Poos – s1014837	Afstudeerbegeleider:	Annemieke Kloover
	Onderzoeksdocent:	Maaïke Rietmeijer
	Opdrachtgever:	FNV-Kiem
	Contactpersoon:	Caspar de Kieffe
02 juni 2014		
Reguliere kans		
Law4	2013-2014, blok 4	

Samenvatting

Makers in de creatieve industrie hebben recht op vergoedingen van collectieve beheersorganisaties (verder cbo). Deze organisaties innen gelden voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal en verdelen dit vervolgens aan de rechthebbenden. FNV-Kiem is de vakbond van veel van deze rechthebbenden. Deze zijn werkzaam in de sectoren kunsten, prepublishing, grafische kunsten, verpakkingen, uitgeverijen en audiovisueel. De bijbehorende cbo's zijn: Pictoright, VEVAM, SENA, NORMA en Buma/Stemra. Deze cbo's ontvangen naast de geïncasseerde bedragen de thuiskopievergoeding van stichting de Thuiskopie. De thuiskopievergoeding wordt geheven op verkochte mediadragers. Stichting de Thuiskopie is tevens onderzocht.

De leden van FNV-Kiem geven aan dat zij ontevreden zijn over de transparantie van de beheersorganisaties, dit is tevens uit onderzoek in opdracht van het Instituut voor Informatierecht gebleken. Op grond van de Wet Toezicht collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten (verder Wtcb) moeten beheersorganisaties een billijke vergoeding uitkeren en dienen zij transparant te werken. Het "College van Toezicht collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten" (verder College van Toezicht) heeft als taak om toezicht te houden op de cbo's met betrekking tot de transparantie in de (financiële) administratie en het op rechtmatige wijze en onder redelijke beheerskosten verdelen van de geïnde gelden. Naast het College van Toezicht biedt VOI©E (Vereniging van Organisaties die intellectueel eigendom Collectief Exploiteren) een cbo-keurmerk.

De doelstelling van het onderzoek is om FNV-Kiem informatie te verschaffen omtrent de werkwijze van cbo's aan de hand waarvan zij hun leden over de voor hen betreffende organisatie via een publicatie op hun website kunnen informeren. Hiervoor wordt allereerst onderzocht wat de wettelijke kaders van cbo's zijn met betrekking tot de billijke vergoeding en transparantie in de bedrijfsvoering. Vervolgens is door middel van interviews bij de cbo's die van belang zijn voor de leden van FNV-Kiem, in kaart gebracht hoe zij hun geïnde gelden verdelen onder rechthebbenden en welke stukken zij over hun bedrijfsvoering openbaar maken. Dan worden deze uitkomsten getoetst aan het wettelijk kader.

Om deze doelstelling te behalen, is in dit onderzoek gekozen voor de volgende hoofdvraag: *Welk advies kan FNV-Kiem volgens wetgeving, jurisprudentie en literatuur geven aan haar leden met vragen over de verdeelsleutels van Nederlandse collectieve beheersorganisaties?*

De centrale vraag is beantwoord door middel van vier deelvragen. Deze deelvragen hebben betrekking op de eisen die worden gesteld door middel van wets- en jurisprudentieonderzoek en door het achterhalen van verdeelsleutels door middel van interviews bij de betreffende Nederlandse cbo's.

Uit het onderzoek is gebleken dat de wet voor cbo's een vergaande transparantie-eis heeft. Zij moeten hun jaarrekening, het jaarverslag, de statuten, de nevenfuncties van de bestuurders, een geschillenregeling, de tarieven en tariefgrondslagen, het repartitiereglement, licentievoorwaarden en kortingsregelingen, de representativiteit en legitimiteit, de bestemming van niet geclaimde gelden en haar beheerskosten openbaar maken. Aan de hand van literatuur en jurisprudentie kon onvoldoende vastgesteld worden wat een billijke vergoeding is voor auteursrechthebbenden die een

beroep doen op een vergoeding van een cbo. Daarom is voor dit onderzoek gekozen voor hantering van het cbo-keurmerk¹ en de normering van het College van Toezicht. Zowel deze normering als het cbo-keurmerk houdt in dat cbo's van de geïncasseerde gelden maximaal 15% voor hun beheerskosten mogen gebruiken, de overige 85% dient verdeeld te worden onder de auteursrechthebbenden.

Van de onderzocht cbo's voldoen SENA, BUMA/Stemra, VEVAM en Stichting de Thuis kopie niet aan de eisen van transparantie en de normering die gehanteerd wordt voor de beheerskosten. SENA en BUMA/Stemra overschrijden de beheerskosten gezamenlijk met € 2.036.964,- per jaar. VEVAM publiceert geen jaarrekening conform de gestelde eisen. Bij Stichting de Thuis kopie ontbreken de beheerskosten in de jaarrekening. De andere onderzochte cbo's voldoen wel aan de eisen.

FNV-Kiem kan leden die vragen hebben met betrekking tot hun collectieve beheersorganisatie, het advies geven dat zij zich in elk geval dienen aan te melden bij de desbetreffende cbo. Zij dienen aan te geven op welke werken zij auteursrecht hebben en in welke hoedanigheid zij hieraan hebben meegewerkt. Ook is het van belang dat zij een grondig portfolio bijhouden van hun werken. Dit portfolio kunnen zij bij de cbo's indienen om een collectieve vergoeding te krijgen voor hun werk. Op grond daarvan kennen cbo's punten toe aan de ingediende werken op basis waarvan de vergoeding wordt vastgesteld.

Het College van Toezicht heeft onvoldoende aandacht besteed aan de transparantie en de beheerskosten van de cbo's. FNV-Kiem is een vakbond en bevindt zich daardoor in een goede positie om druk uit te oefenen om dit alsnog voor elkaar te krijgen. Dit kan zij doen bij de betreffende cbo's, het College van Toezicht of VOI©E.

¹ VOI©E is de overkoepelende organisatie voor de Nederlandse cbo's. Zij zien samen met het College van Toezicht toe op de rechtmatige verdeling van gelden, het hanteren van redelijke beheerskosten en de transparantie in hun administratie. VOI©E heeft geen wettelijke grondslag maar biedt slechts dit cbo-keurmerk.

1. Inleiding	8
1.1 Het probleem	8
1.2 Doelstelling.....	9
1.3 Methode van het onderzoek.....	10
1.3.1 Literatuuronderzoek.....	10
1.3.2 Interviews	10
1.3.3 Dossieronderzoek.....	11
1.3.4 Jurisprudentieonderzoek.....	11
1.3.5 kwaliteit en validiteit.....	12
1.4 Leeswijzer	12
2. Juridisch kader	13
3. Resultaten.....	17
3.1 Wat is een billijke vergoeding	17
3.1.1 Billijke vergoeding	17
3.1.2 Vergoeding door collectieve beheersorganisaties	19
3.1.3 Conclusie	22
3.2 Eisen van transparantie	23
3.2.1 Wettelijke eisen.....	23
3.2.2 Het jaarverslag.....	24
3.2.3 De jaarrekening	24
3.2.4 Openbaarmaking	27
3.2.5 Conclusie	30
3.3 De verdeelsleutel.....	31
3.3.1 Pictoright	31
3.3.2 VEVAM.....	33
3.3.3 SENA	34
3.3.4 NORMA	35
3.3.5 Buma/Stemra	36
3.3.6 Stichting de Thuis kopie	37
3.3.7 Conclusie	38
3.4 Toetsing van transparantie en verdeling van gelden.	38
3.4.1 Pictoright	39
3.4.2 VEVAM.....	40

3.4.3 SENA	41
3.4.4 NORMA	42
3.4.5 Buma/Stemra	43
3.4.6 Stichting de Thuis kopie	44
3.4.7 Conclusie	45
4. Conclusie en aanbevelingen	47
4.1 Conclusie	47
4.2 Aanbevelingen	50
5. Bronnenlijst	56
6. Bijlagen	58
Bijlage 1: Staffel illustraties Pictoright.....	58
Bijlage 2: Staffel uitleningen Pictoright	58
Bijlage 3: Thuis kopie en kabeldoorgifte Pictoright.....	58
Bijlage 4: Index regieprestatie VEVAM.....	59
Bijlage 5: Thuis kopieheffing	59
Bijlage 6: Interview Pictoright	60
Bijlage 7: Interview VEVAM	65

Afkortingenlijst

AmvB

Algemene maatregel van Bestuur

Aw

Auteurswet

Cbo

Collectieve beheersorganisaties

College van Toezicht

College van toezicht collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten

IViR

Instituut voor Informatierecht

VOI©E

Vereniging van Organisaties die intellectueel eigendom Collectief Exploiteren

Wnr

Wet op de naburige rechten

Wtcb

Wet toezicht en geschillenbeslechting collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten

Begrippenlijst

Bepaalde begrippen die in dit onderzoek gebruikt worden, vereisen nadere uitwerking. Deze begrippen zijn:

Collectieve beheersorganisatie

Collectieve beheersorganisaties zijn stichtingen die als doel hebben om collectief gelden te innen voor makers in de creatieve industrie.

Verdeelsleutel

Cbo's innen collectief vergoeding voor aangesloten makers. Deze vergoedingen worden vervolgens uitgekeerd. Hoe wordt bepaald welk deel van de inning aan wie moet worden uitgekeerd, is de verdeelsleutel.

Maker

Een maker in de zin van de Auteurswet.

Werk

Een auteursrecht houdend werk in de zin van de Auteurswet.

1. Inleiding

1.1 Het probleem

FNV-Kiem is een vakbond. Als vakbond heeft het de doelstelling om collectief en individueel de belangen van haar leden te behartigen, informatie omtrent de sectoren te verschaffen, collectief te onderhandelen en om actie te voeren/staken. Een vakbond heeft niet als doel om direct de financiële belangen van haar leden te behartigen. De financiële belangen van de leden van FNV-Kiem worden vaak collectief behartigd door cbo's. Caspar de Kieffe, bestuurder van FNV-Kiem, geeft aan dat de leden ontevreden zijn over hun cbo. Cbo's zijn instellingen waar makers (in de creatieve sector) zich bij kunnen aansluiten, de cbo's innen vervolgens collectief gelden voor het gebruik van de werken en verdelen dit onder de aangesloten. De leden van FNV-Kiem hebben hun vakbond meermaals aangegeven ontevreden te zijn over de transparantie van de cbo's. Deze leden van² SEO Economisch Onderzoek heeft in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) onderzoek gedaan naar de tevredenheid onder rechthebbenden over hun cbo. Uit dit onderzoek is gebleken dat rechthebbenden aangeven hun cbo als belangrijk voor hun inkomsten te zien, maar dat een aanzienlijk deel (30-40%) ontevreden is over de transparantie wat betreft de verdeling van gelden.³

Tevens heeft het Instituut voor Informatierecht (IViR), in opdracht van het WODC onderzoek gedaan naar de onderhandelingspositie van makers ten opzichte van hun exploitant. Hieruit blijkt dat zij een structureel zwakkere positie hebben. *“Makers zijn namelijk voor de exploitatie van hun creatieve arbeid aangewezen op daarin gespecialiseerde ondernemers: uitgevers, omroeporganisaties, filmproducenten, pornogrammenproducenten, etc. Mede ten gevolge van de toenemende mediaconcentratie verkeren de auteurs en uitvoerend kunstenaars in een structureel zwakkere onderhandelingspositie”*.⁴ Cbo's zijn ervoor om deze zwakke positie te verbeteren. Zij innen namens de aangesloten gelden en verdelen dit vervolgens onder hen.

Omdat het voor makers in veel gevallen praktisch niet haalbaar is om individueel hun werken te exploiteren, is het haast noodzakelijk dat ze zich aansluiten bij een cbo. Cbo's hebben innen gelden voor het publiekelijk gebruik van auteursrechten.. Deze gelden worden dan verdeeld onder de rechthebbenden volgens een bepaalde verdeelsleutel. Op 6 maart 2003 is de Wtcb in werking getreden. Deze wet is ingevoerd om een wettelijke basis te bieden voor toezicht op het collectief beheer van auteursrechten. Op grond van de Wtcb dienen zij de leden een billijke vergoeding te geven en dienen zij transparant te werken.

Voor FNV-Kiem is informatievoorziening één van de doelstellingen. FNV-Kiem heeft momenteel een informatieprobleem omtrent de verdeelsleutels van de cbo's. Omdat het voor de leden van FNV-Kiem haast noodzakelijk is om zich aan te sluiten bij een cbo, is het dus voor zowel FNV-Kiem als haar leden noodzakelijk dat er onderzoek gedaan wordt naar de wijze waarop de cbo's invulling geven aan

² FNV-Kiem 2012, p. 2

³ SEO 2011, p. 68

⁴ IViR 2004, p. 3

de uit de wet voortvloeiende billijke vergoeding en transparantie en of dit in overeenstemming is met de wetgeving.

1.2 Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is om FNV-Kiem informatie te verschaffen omtrent de werkwijze van cbo's aan de hand waarvan zij hun leden over de voor hen betreffende organisatie via een publicatie op hun website kunnen informeren. Hiervoor wordt allereerst onderzocht wat de wettelijke kaders van cbo's zijn met betrekking tot de billijke vergoeding en transparantie in de bedrijfsvoering. Vervolgens is door middel van interviews bij de cbo's die van belang zijn voor de leden van FNV-Kiem, in kaart gebracht hoe zij hun geïnde gelden verdelen onder rechthebbenden en welke stukken zij over hun bedrijfsvoering openbaar maken. Dan worden deze uitkomsten getoetst aan het wettelijk kader. Dit moet leiden tot een beter begrip onder de leden waardoor mogelijk hun positie in de markt wordt verbeterd. Ook zou FNV-Kiem als vakbond actie kunnen ondernemen om de cbo's aan de wettelijke kaders te laten voldoen.

De hoofdvraag van het onderzoek dat voortvloeit uit de probleemanalyse luidt:

“Welk advies kan FNV-Kiem, volgens wetgeving, jurisprudentie en literatuur, geven aan haar leden met vragen over de verdeelsleutels van Nederlandse collectieve beheersorganisaties?”

Deze centrale vraag zal beantwoord worden met behulp van de volgende deelvragen:

1. *Wat is gebaseerd op jurisprudentie en literatuur binnen het auteursrecht een billijke vergoeding?*
2. *Wat zijn op basis van de wet en jurisprudentie de eisen van transparantie voor collectieve beheersorganisaties?*
3. *Welke verdeelsleutels geven geïnterviewde Nederlandse collectieve beheersorganisaties aan te hanteren?*
4. *Welke Nederlandse collectieve beheersorganisaties voldoen aan de, uit de wet, jurisprudentie en literatuur gestelde, eisen van transparantie en verdeling van gelden voor de leden van FNV-Kiem?*

1.3 Methode van het onderzoek

1.3.1 Literatuuronderzoek

Keuze

Aan de hand van literatuur is achterhaald wat binnen het auteursrecht een billijke vergoeding is. De billijke vergoeding wordt op tal van plaatsen genoemd binnen het auteursrecht maar deze krijgt nergens concrete invulling. Ook de Memorie van Toelichting geeft aan dat dit in feite per geval aan de rechter overgelaten moet worden. Hiermee kon deelvraag 2 worden beantwoord.

Uitvoering

Met Google en de zoekmachine van de Universiteitsbibliotheek Leiden en de Hogeschool Leiden zijn de noodzakelijke literatuurbronnen gevonden. Gezocht is naar billijke vergoeding, auteursrecht, intellectueel eigendom en naburige rechten. Achteraf is het tegengevallen hoeveel er over dit onderwerp is geschreven. De literatuur die wel is gevonden, is geselecteerd aan de hand van publicatiedatum, de auteur, de taal en de reikwijdte van de literatuur.

Analyse

De literatuur is bestudeerd. Hierbij werden de voor de beantwoording van de deelvraag relevante tekststukken gemarkeerd. Door dit bij ieder boek te doen, konden de bronnen onderling vergeleken worden waardoor een zo objectief mogelijk antwoord mogelijk was. Omdat hieruit is gebleken dat er een onvoldoende objectief antwoord mogelijk was, is gekozen om de normering van het cbo-keurmerk te hanteren.

1.3.2 Interviews

Keuze

FNV-Kiem is de vakbond van makers in de sectoren kunsten, prepublishing, grafische kunsten, verpakkingen, uitgeverijen en audiovisueel. De bijbehorende cbo's zijn: Pictoright, VEVAM, SENA, NORMA en Buma/Stemra. Deze cbo's ontvangen naast de geïncasseerde bedragen de thuiskopievergoeding van stichting de Thuis kopie. De thuiskopievergoeding wordt geheven op verkochte mediadragers. Stichting de Thuis kopie is tevens onderzocht.

De verdeelsleutels van collectieve belangenorganisaties zijn niet eenvoudig te achterhalen. Om de derde deelvraag te kunnen beantwoorden, is daarom gekozen om bij deze maatschappijen een interview af te nemen bij de repartitie-afdelingen omdat deze verantwoordelijk zijn voor de verdeelsleutel. De bedoeling was om bij iedere cbo een interview af te nemen. Bij het verkennend onderzoek naar de bereidheid om mee te werken, leek dat iedere cbo hieraan wilde meewerken. Helaas is achteraf gebleken dat dit niet bij iedere cbo mogelijk bleek. Buma/Stemra heeft geen interview willen afgeven en NORMA heeft een afspraak voor een interview te lang afgehouden waardoor dit niet meer mogelijk was vanwege het tijdschema. Bij Stichting de Thuis kopie is de verdeelsleutel eenvoudig te achterhalen uit de openbaar gemaakte stukken. Om deze reden is bij deze cbo geen interview afgenomen.

Uitvoering

In overleg met de opdrachtgever en de onderzoeksbegeleider zijn de interviewvragen opgesteld. Het interview was onderverdeeld in drie topics: de betalingsplichtigen, de rechthebbenden en de regelingen. Vooraf aan de interviews is een proefinterview afgenomen om de kwaliteit te borgen. Deze is goed verlopen. Wel bleek eruit dat de vraagstelling zo was ingedeeld dat er onevenredig veel tijd aan het eerste topic was besteed. Dit is achteraf aangepast waardoor de nadruk meer op de verdeelsleutel kwam te liggen. Helaas is de opname van het interview met SENA mislukt. Daarom is de informatie die hieruit is gekomen, slecht controleerbaar. Wel is de getrokken conclusie in overleg met SENA goedgekeurd. Ook is na ieder interview gekeken naar eventuele verbeterpunten voor volgende interviews.

Analyse

De interviews zijn eerst volledig getranscribeerd. De transcripten zijn vervolgens opgestuurd naar de geïnterviewde ter goedkeuring en voor een eventuele aanvulling. Vervolgens zijn de interviews gelabeld en zijn de begrippen gelijk gesteld aan elkaar. Hierdoor kon de benodigde informatie uit de tekst gehaald worden en aan de hand daarvan was het mogelijk de conclusies te trekken.

1.3.3 Dossieronderzoek

Keuze

Nadat uit de wet en literatuur de eisen van transparantie voor cbo's zijn gehaald, is er onderzoek gedaan naar de stukken die cbo's openbaar hebben gemaakt. Er is vooral gekeken naar de jaarverslagen, jaarrekeningen, statuten en repartitiereglementen. Alle stukken die onderzocht zijn, waren per definitie openbaar te vinden.

Uitvoering

Eerst is gekozen om een schematische weergave van de eisen te maken. In dit schema zijn de verschillende onderdelen gesplitst naar de eisen die aan het betreffende onderdeel worden gesteld. Hier is voor gekozen omdat niet iedere cbo hun openbaarmakingen in dezelfde documenten heeft opgenomen. De schematische weergave is vervolgens per cbo als een checklist gebruikt.

Analyse

Per cbo zijn alle stukken onderzocht. Er bleken onderling grote verschillen te zijn. Waar de ene cbo ervoor koos om de stukken op haar website weer te geven, hebben sommige besloten om alle vereiste stukken in hun jaarverslag op te nemen. De checklist die is gebruikt, heeft goed geholpen om de resultaten onderling vergelijkbaar te maken. Een vereenvoudigde weergave van deze checklist is uiteindelijk ook gehanteerd om de resultaten schematisch weer te geven in deelvraag 4.

1.3.4 Jurisprudentieonderzoek

Keuze

Mede met behulp van jurisprudentieonderzoek is gepoogd te achterhalen wat binnen het auteursrecht een billijke vergoeding is. Nadat eerst uit de literatuur is gebleken dat dit per geval door de rechter bepaald moest worden, is geprobeerd om hier een rode draad te determineren om de

overwegingen van de rechter te achterhalen. Dit was mede noodzakelijk om deelvraag 1 te kunnen beantwoorden.

Uitvoering

De jurisprudentie is gekozen aan de hand van de sneeuwbalmethode. Er werd eerst gezocht naar uitspraken van hogere rechters; ook is er gekeken naar de datum van de uitspraak, waarbij de meer actuele uitspraken relevanter zijn dan oudere.

Analyse

In de jurisprudentie is in mindere mate gekeken naar de uitspraak van de rechter omdat het bedrag dat de rechter als billijk voor een werk beschouwd niet zeer relevant is. Dit komt omdat binnen het auteursrecht werken onderling moeilijk vergelijkbaar zijn. Daarom is hoofdzakelijk gekeken naar de grondslagen waarop de rechter de bedragen heeft gebaseerd.

1.3.5 kwaliteit en validiteit

Om de kwaliteit en validiteit van het onderzoek te waarborgen, is er gekozen voor meerdere onderzoeksmethoden. Het onderzoek moet ook herhaalbaar zijn en daarmee tot dezelfde conclusies leiden. Door het gebruik van literatuuronderzoek, interviews, dossieronderzoek en jurisprudentieonderzoek is de kwaliteit van het onderzoek geborgd doordat door middel van triangulatie voldoende variatie in de onderzoeksmethodes is gebruikt.

Door een proefinterview te houden en door na ieder interview bij een cbo kritisch te kijken naar de gestelde vragen en de antwoorden dat deze opleverden, is voorkomen dat er systematische fouten in de vraagstelling konden ontstaan. De eisen van transparantie voor cbo's zijn terug te vinden in de wet. Door naar de Memorie van Toelichting te kijken, konden deze eisen objectief achterhaald worden. Door een checklist te maken voor de cbo's, konden deze op dezelfde wijze beoordeeld worden wat heeft bijgedragen aan de kwaliteit en validiteit.

In de jurisprudentie is achterhaald wat de overwegingen zijn van de rechter. Door in de uitspraken de gronden te selecteren en deze naast elkaar te leggen, kon ook objectief bepaald worden waar de rechter een billijke vergoeding op baseert. Omdat hieruit is gebleken dat er voor cbo's een onvoldoende kwalitatieve normering kon worden gemaakt, is er gekozen om de normering van het cbo-keurmerk te hanteren.

1.4 Leeswijzer

Het rapport begint met een samenvatting. Hierin worden kort alle resultaten en conclusies aangegeven. Hierna volgt een afkortingen en begrippenlijst. In de afkortingenlijst worden alle in het onderzoek gebruikte afkortingen aangegeven. In de begrippenlijst staan de uitleg van de begrippen die in het onderzoek worden gehanteerd.

Vervolgens wordt in de inleiding het probleem beschreven, het doel van het onderzoek aangegeven en wordt uitgelegd volgens welke methode het rapport tot stand is gekomen.

In hoofdstuk 2 wordt het juridisch kader besproken waarbinnen het onderzoek is uitgevoerd. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de resultaten van het onderzoek getoond. Ieder paragraaf bevat een van de deelvragen van het onderzoek. Eerst wordt de gehanteerde verdeelsleutel weergegeven, vervolgens komt de billijke vergoeding en de eisen aan de transparantie voor de cbo's aan bod en in de laatste paragraaf wordt de praktijk aan de eisen getoetst.

In hoofdstuk 4 staan de conclusies die volgen uit het onderzoek en worden de aanbevelingen aan FNV-Kiem gedaan.

Tot slot bevatten hoofdstuk 5 en 6 de literatuurlijst en de bijlagen.

2. Juridisch kader

Voor de leden van FNV-Kiem is het van belang dat zij weten hoe hun cbo hun geld int en verdeelt en dat de betreffende cbo transparant is over haar bedrijfsvoering. De Nederlandse cbo's hebben op basis van de Wtcb de verplichting om de gelden, die zij collectief innen voor het publiekelijk gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal, op een billijke wijze te verdelen aan de rechthebbenden en moeten zij transparant zijn met betrekking tot hun werkwijze. De eisen die de wet stelt aan de transparantie, zijn als volgt:

Eisen van transparantie:

De eisen van transparantie voor Nederlandse cbo's zijn vastgelegd in artikel 2 sub a Wtcb.

Dit artikel eist dat cbo's aan rechthebbenden en betalingsplichtigen inzicht verschaffen in het algemene en financiële beleid door het openbaar maken van:

1. Het jaarverslag overeenkomstig titel 9 van boek 2 van het Burgerlijk wetboek.

Het jaarverslag is geregeld in artikel 2:391 BW. In dit artikel worden de volgende eisen gesteld aan het jaarverslag:

- Het jaarverslag geeft een getrouw beeld van de toestand op de balansdatum, de ontwikkeling gedurende het boekjaar en de resultaten van de rechtspersoon. Het jaarverslag moet een evenwichtige en volledige analyse van de toestand op de balansdatum, de ontwikkelingen gedurende het boekjaar en de resultaten bevatten.
- De verwachte ontwikkeling voor het komende jaar met betrekking tot de financiering, personeelsbezetting en de omstandigheden waarvan de ontwikkeling afhankelijk is.

Daarnaast geeft Artikel 2:391 lid 5 aan dat bij Algemene maatregel van Bestuur (verder AmvB) nadere eisen kunnen worden gesteld aan het jaarverslag.

Artikel 2 sub a onder 4 Wtcb geeft aan dat cbo's hun beheerskosten openbaar moeten maken in het jaarverslag.

Artikel 2 sub a onder 5 Wtcb geeft aan dat cbo's ook de wijze van beheer en de verdeling van gelden dient toe te lichten in het jaarverslag.

2. De jaarrekening overeenkomstig titel 9 van boek 2 van het Burgerlijk wetboek.

De jaarrekening is een combinatie van de balans, de winst- en verliesrekening en een toelichting op beide.⁵ De wet maakt onderscheid tussen een kleine (2: 396 BW), middelgrote (2:397 BW) en grote ondernemingen⁶. Afhankelijk van de grootte van een onderneming kan deze vrijstellingen krijgen van eisen waaraan de jaarrekening moet voldoen. Voor de eisen die de wet stelt aan de jaarrekening van een cbo, moet dus naar de omvang van de desbetreffende onderneming worden gekeken. De jaarrekening wordt ook getoetst aan de drie toelichtingseisen: kasstroomoverzicht, aantal fte in dienst en bijzondere gebeurtenissen. De vierde eis stelt dat gegevens openbaar gemaakt moeten worden van maatschappijen waar de rechtspersoon aan deelneemt. Cbo's hebben geen aandeel in andere maatschappijen en deze eis wordt dus buiten beschouwing gelaten.

Daarnaast moeten cbo's op grond van Artikel 2 sub a onder III het volgende openbaar maken:

3. Nevenfuncties van bestuurders, leden van de raad van toezicht, leden van een adviserend orgaan en degene die met de dagelijkse leiding is belast.

*“Omdat collectieve belangenorganisaties in feite een intermediair zijn tussen rechthebbenden en betalingsplichtigen, hebben deze er beiden belang bij dat zij kunnen vaststellen of de bestuurssamenstelling voldoende waarborg biedt tegen belangenverstrengeling.”*⁷ Om deze reden moeten cbo's de samenstelling van hun bestuur met hun eventuele nevenfuncties openbaar maken. De nevenfuncties worden niet inhoudelijk getoetst omdat dit niet haalbaar is voor het onderzoek en ook buiten het kader valt.

4. De statuten van de vereniging of stichting

De statuten van een collectieve beheersorganisatie moeten openbaar gemaakt worden op grond van artikel 2 lid 2 sub a onder III Wtcb. Cbo's zijn overwegend stichtingen, alleen Buma/Stemra en VEVAM zijn verenigingen. De eisen die worden gesteld aan de statuten van verenigingen en stichtingen zijn respectievelijk vastgelegd in artikel 2:27 lid 4 BW en 2:286 lid 4 BW

5. De geschillenregeling van de cbo

Cbo's moeten een geschillenregeling hebben over de hoogte en de toepassing van vergoedingen. Het mag een eenvoudige regeling betreffen, waarbij (juridisch) ingewikkeldere zaken aan de rechter moeten worden overgelaten.⁸

6. Het repartitiereglement

In het repartitiereglement van een cbo moet worden aangegeven hoe de geldstroom van de cbo bepaald wordt. De enige eis die Wtcb stelt aan het repartitiereglement, is dat deze goedgekeurd moet worden door het College van Toezicht op grond van artikel 3 lid 4 Wtcb.

7. De tarieven en tariefgrondslagen

⁵ Burgerlijk Wetboek tekst & commentaar, p. 1257

⁶ Een onderneming is groot wanneer deze niet klein of middelgroot is.

⁷ Kamerstukken nr. 3, 31766

⁸ Kamerstukken nr. 3, 31766

SENA, stichting de Thuis kopie, Buma/Stemra en Pictoright incasseren direct gelden van betalingsplichtigen. Zij moeten hiervoor hun tarieven en tariefgrondslagen openbaar maken. VEVAM en Norma incasseren niet zelf gelden en zijn hier dus van vrijgesteld.

8. Licentievoorwaarden en kortingsregelingen

Hetzelfde als bij de tarieven en tariefgrondslagen kunnen cbo's die zelf gelden incasseren, betalingsplichtigen een licentie of kortingsregeling aanbieden. Deze voorwaarden moeten openbaar gemaakt worden. Ook hierbij hebben VEVAM en NORMA een vrijstelling, omdat deze niet zelf gelden incasseren.

9. De mate van representativiteit en legitimiteit

Cbo's moeten met hun representativiteit en legitimiteit aangeven welke rechthebbenden zij vertegenwoordigen en welke wettelijke basis hieraan ten grondslag ligt.

10. Bestemming van gelden van niet aangesloten rechthebbenden

Het kan voorkomen dat een cbo gelden int voor auteursrechthoudende werken waarvoor zich geen rechthebbenden heeft aangesloten bij de desbetreffende cbo. Zij moeten aangeven wat de bestemming van deze gelden is.

Met betrekking tot de eisen van transparantie wordt inhoudelijk gekeken naar het jaarverslag, de jaarrekening en de statuten. Deze stukken hebben een wettelijke grondslag en kunnen daarom getoetst worden.

Niet inhoudelijk worden getoetst:

1. de nevenfuncties van bestuurders;
2. de geschillenregeling;
3. het repartitiereglement;
4. de tarieven en tariefgrondslagen;
5. licentievoorwaarden en kortingsregelingen;
6. de mate van representativiteit en legitimiteit;
7. de bestemming van gelden van niet aangesloten rechthebbenden.

Het verzamelen van deze gegevens maakt dit onderzoek te breed waardoor deze buiten beschouwing worden gelaten. Voor de beantwoording van de onderzoeksvraag is deze inhoudelijke toetsing ook niet vereist.

Naast de eisen van transparantie zijn de cbo's ook verplicht de geïnde gelden op een billijke wijze te verdelen. In dit onderzoek wordt de billijkheid van de vergoeding als volgt uitgelegd:

Billijke vergoeding:

Artikel 2 sub c Wtcb stelt dat cbo's hun gelden rechtmatig moeten verdelen. Rechtmatig, oftewel billijk, heeft geen concrete invulling in de wet. Het is voor dit onderzoek van belang dat dit een objectieve term is. Volgens Kabel hangt de billijke vergoeding voor een auteursrechtelijk werk af van de prestatie van de maker, het voordeel dat anderen van die prestatie hebben en het gebruik dat van

zijn prestatie wordt gemaakt dan wel de winst die het gebruik oplevert.⁹ Daarnaast zijn er ook nog verschillende vormen van een vergoeding mogelijk. Enkele voorbeelden hiervan zijn: er wordt vooraf een afgesproken bedrag betaald; er kunnen royalty's betaald worden en de maker van het werk kan delen in de winst.¹⁰

De billijke vergoeding komt op tal van plaatsen voor in de Auteurswet (verder Aw). Artikel 12 a Aw is de grondslag voor de billijke vergoeding op verhuur. Hierbij is het mogelijk om een royaltyvergoeding of een eenmalige afkoopsom te betalen.¹¹ In artikel 15c is de leenrechtvergoeding vastgelegd: de rechthebbende kan zijn recht op een billijke vergoeding voor dit gebruik overdragen aan een cbo op grond van artikel 15f Aw.¹² Dit artikel betreft het individueel beheer door cbo's wat buiten dit onderzoek gelaten wordt.

In artikel 17a Aw is vastgelegd dat kabelexploitanten verplicht zijn aan de rechthebbenden een billijke vergoeding te geven. In artikel 17b is vastgelegd dat een vergoeding hiervoor collectief geïnd kan worden door cbo's.

In artikel 45a Aw is de billijke vergoeding voor filmwerken vastgelegd. Een maker die een filmwerk in dienstverband heeft gemaakt, wordt hierin uitgezonderd.¹³ Indien het filmwerk niet in dienstverband is gemaakt vallen alle vormen, dus ook niet voorziene exploitatievormen, onder dit artikel.¹⁴¹⁵

De billijke vergoeding wordt op tal van wetten met betrekking tot het intellectueel eigendom genoemd. Deze wetten zijn: Aw, het filmrecht, het verhuurrecht, het leenrecht, de readerregeling, het reproductie recht, het octrooirecht, kwekersrecht en in de Wet op de Naburige rechten (verder Wnr). Dit onderzoek beperkt zich met betrekking tot de billijke vergoeding tot de Aw en de Wnr omdat hierin de collectieve rechten van makers zijn vastgelegd. Het onderzoek beperkt zich tot de collectieve vergoeding.

Tot slot opereren de cbo's op basis van de naburige rechten. Dit is vastgelegd in de Wnr. Het gelden innen op basis van naburige rechten wordt hieronder nader uitgelegd.

Naburige rechten:

De maker van een werk bezit hierop het auteursrecht. Daarnaast bezit een maker de naburige rechten wat inhoudt dat op grond van art. 2 lid 1 Wnr de maker het recht heeft op het opnemen van de uitvoering, het vermenigvuldigen en uitzenden van het werk. Een werk kan ook in de publieke sfeer gebruikt kan worden (denk bijvoorbeeld aan het afspelen van muziek in een kroeg). Ook voor deze vorm van exploitaties dient de maker een billijke vergoeding te krijgen op basis van art. 2 lid 3 Wnr. Cbo's kunnen op grond van art. 15 Wnr een vergoeding innen voor het gebruik van de naburige rechten en dienen deze uit te keren aan de rechthebbenden.

⁹ Kabel 2002 p. 1

¹⁰ Spooren 2012 p. 38-39

¹¹ Intellectueel eigendom tekst en commentaar, p. 19

¹² Idem, p. 31

¹³ Idem, p. 96

¹⁴ Idem

¹⁵ LJN BJ5618

3. Resultaten

In dit hoofdstuk komen de resultaten van de deelvragen. Allereerst zal in 3.1 de billijke vergoeding binnen het auteursrecht vastgesteld worden. Vervolgens zullen in 3.2 de eisen voor transparantie van cbo's worden gespecificeerd. Dan zal in 3.3 de gehanteerde verdeelsleutel van de onderzochte cbo's worden gegeven. Tot slot zal in 3.4 de toetsing aan deze criteria van alle onderzochte cbo's plaatsvinden.

3.1 Wat is een billijke vergoeding

In dit hoofdstuk staat de billijke vergoeding binnen het auteursrecht centraal. Hierin wordt deelvraag 1 beantwoord, welke luidt:

“Wat is gebaseerd op jurisprudentie en literatuur binnen het auteursrecht een billijke vergoeding?”

Op grond van artikel 2 Wtcb moeten cbo's een billijke vergoeding uitkeren aan auteursrechthebbenden. De Wtcb, Aw en de Wet op de naburige recht (verder Wnr) geeft geen verdere invulling aan dit begrip. Toch is het, om tot een toetsing van de cbo's te komen, noodzakelijk om een bepaalde invulling te geven aan dit begrip. Deze invulling wordt hier besproken.

3.1.1 Billijke vergoeding

De term billijke vergoeding komt op meerdere plaatsen voor in het intellectueel eigendom. Het komt voor in het filmrecht, het verhuurrecht, het leenrecht, de readerregeling, het reprorecht, het octrooirecht, het kwekersrecht en in de Wnr. Dit onderzoek richt zich op de billijke vergoeding zoals bedoeld is in de Aw en de Wnr. Uit deze wetteksten blijkt dat de wetgever niet specifiek geweest is in zijn omschrijving van wat een billijke vergoeding is. Indien er contractueel geen vergoeding is overeengekomen tussen partijen, wordt het aan de rechter overgelaten om te beslissen wat een billijke vergoeding is.

Wel is er in de literatuur geschreven over de billijke vergoeding binnen het auteursrecht. Zo heeft Mr. J. Spooren zijn masterscriptie geschreven over de billijke vergoeding voor filmwerken. Er is een verband te leggen tussen het brede begrip filmwerk en de sectoren waar FNV-Kiem als vakbond voor optreedt. Met name de sectoren audiovisueel, podiumkunsten, animatie, theater en reclame, tonen wat betreft hun aard gelijkenis met een filmwerk. De uitvoering en prestatie van de werken gemaakt door de leden van FNV-Kiem en het filmwerk, zijn nagenoeg hetzelfde, slechts het medium verschilt, (een toneelstuk en speelfilm vertonen in feite hetzelfde maar via een ander medium). Vandaar dat Spooren een goede leidraad kan geven voor de billijke vergoeding voor de werken van de leden van FNV-Kiem.

Filmwerken hebben hun eigen regeling in de auteurswet. De artikelen 45a t/m 45g AW gaan specifiek over het filmwerk. De definitie van het begrip filmwerk is vastgelegd in artikel 45a AW.

Artikel 45a:

- 1. Onder filmwerk wordt verstaan een werk dat bestaat uit een reeks beelden met of zonder geluid, ongeacht de wijze van vastlegging van het werk, indien het is vastgelegd.
- 2. Onverminderd het in de en 8 bepaalde worden als de makers van een filmwerk aangemerkt de natuurlijke personen die tot het ontstaan van het filmwerk een daartoe bestemde bijdrage van scheppend karakter hebben geleverd.
- 3. Producent van het filmwerk is de natuurlijke of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de totstandbrenging van het filmwerk met het oog op de exploitatie daarvan.

Spooren schrijft over het begrip filmwerk:

“Met film wordt niet alleen de ‘traditionele’ film bedoeld, de film die op celluloid of een overeenkomstig materiaal wordt vastgelegd en in bioscopen wordt vertoond. Ook televisiefilms en andere audiovisuele werken, vastgelegd met video- en andere vastleggingstechnieken, voldoen aan dit begrip. Het maakt niet uit of het gaat om lange of korte films, speelfilms, documentaires, reportages of tekenfilms, professioneel gemaakte film of amateuristische.”

Het begrip filmwerk is in de auteurswet dus een veelomvattend begrip. De billijke vergoeding voor een filmwerk is vastgelegd in artikel 45d van de Auteurswet. Deze luidt:

Artikel 45d:

Tenzij de makers en de producent schriftelijk anders overeengekomen zijn, worden de makers geacht aan de producent het recht overgedragen te hebben om vanaf het in artikel 45c bedoelde tijdstip het filmwerk openbaar te maken, dit te verveelvoudigen in de zin van artikel 14, er ondertitels bij aan te brengen en de teksten ervan na te synchroniseren. Het vorenstaande geldt niet ten aanzien van degene die ten behoeve van het filmwerk de muziek gemaakt heeft en degene die de bij de muziek behorende tekst gemaakt heeft. De producent is aan de makers of hun rechtverkrijgenden een billijke vergoeding verschuldigd voor iedere vorm van exploitatie van het filmwerk. De producent is eveneens aan de makers of hun rechtverkrijgenden een billijke vergoeding verschuldigd indien hij overgaat tot exploitatie in een vorm die ten tijde van het in artikel 45c bedoelde tijdstip nog niet bestond of niet redelijkerwijs voorzienbaar was of indien hij aan een derde het recht verleent tot zo'n exploitatie over te gaan. De in dit artikel bedoelde vergoedingen worden schriftelijk overeengekomen. Van het recht op een billijke vergoeding voor verhuur kan door de maker geen afstand worden gedaan.

Dit artikel maakt onderscheid tussen de maker en de producent. Het filmwerk wordt voltooid beschouwd als het vertoningsgereed is, conform de voorwaarden van artikel 45c AW. Tenzij schriftelijk anders overeengekomen, bepaalt de producent wanneer het filmwerk voltooid is en dus klaar voor vertoning. Zodra hieraan is voldaan, krijgt de producent het recht om het werk te verveelvoudigen, er ondertitels bij aan te brengen en de teksten na te synchroniseren. In de wet wordt expliciet bepaald dat de producent aan de maker een billijke vergoeding is verschuldigd voor exploitatie van het werk, ook voor vormen die redelijkerwijs niet voorzienbaar waren. Wanneer

vooraf geen schriftelijke vergoeding is overeengekomen, behoudt de maker het recht om deze te laten bepalen door de rechter.¹⁶

De vergoeding die de rechter toekent, is afhankelijk van meerdere aspecten. Deze zijn: de omvang van het werk, de bijdrage van de maker aan het werk en het voordeel dat er met het werk behaald wordt. Indien de baten niet opwegen tegen de kosten, kan de rechter oordelen dat geen vergoeding billijk is.¹⁷

Er zijn ook nog verschillende vormen van vergoeding denkbaar. Hier valt te denken aan het betalen van een vooraf bepaald bedrag, het betalen van royalty's (vergoeding afhankelijk van het gebruik), en de maker laten delen in de bruto of netto winst van het werk.¹⁸

Indien partijen vooraf een vergoeding overeenkomen, moet hierin ook de exploitatievormen worden bepaald waarvan de rechten worden overgedragen. Artikel 45d Aw stelt wel dat de producent ook een vergoeding is verschuldigd voor een exploitatievorm die vooraf redelijkerwijs niet was te voorzien. In de zaak "Bassie en Adriaan" heeft de rechter bepaald dat exploitatie door middel van een DVD als hetzelfde gezien mag worden als een videoband. De aard van deze twee vormen is namelijk gelijk.¹⁹ Over de vergoeding in de vorm van royalty's schrijft J.J.C. Kabel dat er naar verschillende aspecten wordt gekeken, namelijk:²⁰

1. de prestatie van de maker
2. het voordeel dat anderen van die prestatie hebben door:
 - a. het gebruik dat van zijn prestatie wordt gemaakt;
 - b. de winst die het gebruik oplevert.

3.1.2 Vergoeding door collectieve beheersorganisaties

Zowel uit jurisprudentie als literatuur komt niet naar voren welke vergoeding door cbo's aan rechthebbenden als billijk wordt beschouwd. Cbo's moeten op grond van art. 2 lid 2 sub c Wtcb de door hun geïnde gelden op rechtmatige wijze en overeenkomstig het repartitiereglement onder de rechthebbenden verdelen. Het repartitiereglement regelt de verdeling en wijze van uitkering van de netto opbrengst van de door de stichtingen geïncasseerde gelden die zijn verkregen op basis van de auteursrechten van de makers. Al dit geld hoort dus in feite toe aan deze makers. Cbo's maken uiteraard kosten om dit geld te innen en te verdelen. Er zijn in Nederland twee organisaties die toezien op collectief beheer van auteursrechten. Het College van Toezicht is door de wet aangewezen om toezicht te houden en VOI©E is een overkoepelende organisatie van cbo's die ook een cbo-keurmerk toekent. Volgens VOI©E²¹ en het College van Toezicht²² is 15% van de geïnde gelden redelijk voor een collectieve beheersorganisatie om voor hun beheerskosten te gebruiken.

In deze paragraaf worden de repartitiereglementen van de onderzochte cbo's besproken.

¹⁶ Spoor, Verkade en Visser, p. 294

¹⁷ LJN BJ5618

¹⁸ Spooren 2012 p. 38-39

¹⁹ LJN BJ5618

²⁰ Kabel 2002 P.1

²¹ Kostennormering VOI©E

²² Rapport College van Toezicht, p. 29

Artikel 2 lid 2 sub c Wtcb stelt:

Artikel 2:

(...)

- c. *de door haar geïnde vergoedingen op rechtmatige wijze verdeelt over de rechthebbenden overeenkomstig het repartitiereglement;*

De repartitiereglementen van de cbo's, overeenkomstig waarvan de gelden verdeeld dienen te worden, geven het volgende aan:

Pictoright

Het repartitiereglement van Pictoright geeft niet aan hoe de vergoeding van een rechthebbende tot stand komt. Indien een rechthebbende een vergoeding krijgt van Pictoright, wordt de totstandkoming in een specificatie achteraf aangegeven. Het repartitiereglement regelt alleen algemene bepalingen zoals een uitkeringstermijn en een minimumuitkering (ten hoogste € 5,-).²³

VEVAM

VEVAM heeft drie inkomstenbronnen. Dit zijn de kabelvergoeding, de thuiskopievergoeding en de leenrechtvergoeding. Het repartitiereglement van VEVAM is opgesplitst in deze drie onderdelen. In het kabelreglement staan: algemene bepalingen; een opsomming van de werken die voor een vergoeding in aanmerking komen; de betalingstermijn van de vergoeding voor de maker en een indexering van de regieprestatie. De regieprestatie is bepalend voor de vergoeding die een regisseur van VEVAM krijgt. Het thuiskopiereglement bevat: algemene definities; het bepaalt welke rechthebbenden recht hebben op een thuiskopievergoeding; het bevat de beheerskosten die in mindering van het te verdelen bedrag worden gebracht; een betalingstermijn en geeft beknopt aan hoe een vergoeding wordt berekend. Het leenrechtreglement heeft dezelfde inhoud als het thuiskopiereglement.

SENA

SENA maakt in haar repartitiereglement onderscheid in de rol die rechthebbenden hebben gehad in de totstandkoming van het werk. De vergoeding wordt in dit reglement bepaald aan de hand van een puntensysteem. De punten worden toegekend als volgt:

1.

De uitvoerende kunstenaars populaire muziek, die als zodanig hebben meegewerkt aan een bepaalde titel, delen het bedrag dat overeenkomstig het bepaalde in artikel 6 voor de betreffende titel beschikbaar is, volgens de volgende waardering:

- *bandleden ('de artiest') / solist* 5 punten;
- *orkestleider* 3 punten;
- *sessiemuzikanten / overige uitvoerenden* 1 punt, met dien verstande dat ingeval sessiemuzikanten aan de opname hebben meegewerkt, het onder de sessiemuzikanten te verdelen bedrag nooit meer zal bedragen dan 50 % van het totaal per titel beschikbare bedrag.

²³ Repartitiereglement Pictoright

2.

De uitvoerende kunstenaars klassieke muziek, die als zodanig hebben meegewerkt aan een bepaalde titel, delen het bedrag dat overeenkomstig het bepaalde in artikel 6 voor de betreffende titel beschikbaar is, volgens de volgende waardering:

- *solist* 5 punten;
- *dirigent* 3 punten;
- *overige uitvoerenden* 1 punt.

Het repartitiereglement stelt vervolgens niet hoe de punten worden gekoppeld aan het uit te keren bedrag.²⁴

NORMA

Evenals SENA geeft het repartitiereglement van NORMA aan dat verdeling van gelden wordt bepaald aan de hand van een puntentoekenning aan werken. De wijze waarop punten worden toegekend, wordt bepaald door het bestuur van NORMA. Meer informatie over de verdeling van gelden geeft hun repartitiereglement niet aan.²⁵

Buma/Stemra

Buma/Stemra maakt onderscheid tussen algemene en speciale repartities. Voor de algemene repartitie wordt er eerst aan een muziekwerk een aantal punten toegekend. Dit is, zoals Buma zelf stelt, geen oordeel over de kwaliteit van de muziek²⁶. Het aantal punten wordt vervolgens vermenigvuldigd met het totaal aantal uitvoeringen van het werk. Het reglement geeft niet aan hoe de totstandkoming van de punten wordt bepaald.

Wanneer een muziekwerk wordt gebruikt binnen een ander werk, bijvoorbeeld een televisie uitzending, valt het werk onder de speciale repartitie. Wanneer een programma wordt uitgezonden en muziek gebruikt, zonder afspraken te maken met de rechthebbende, mag Buma/Stemra hiervoor een vergoeding innen²⁷. De auteursrechthouder krijgt vervolgens, evenals bij de algemene repartitie, een aantal punten toegekend. Het aantal uitzendingen van het betreffende programma wordt vervolgens vermenigvuldigd met het aantal punten dat de rechthebbende voor het werk heeft gekregen.

Tot slot maakt Buma/Stemra nog onderscheid tussen de rol die de rechthebbende heeft gehad in de totstandkoming van het werk. Zo zal een componist een andere vergoeding krijgen dan de uitgever.²⁸

Stichting de Thuis kopie:

De thuis kopieheffing wordt geheven op multimedadragers²⁹. Het kopiëren van werken voor eigen gebruik, zonder commercieel doel, is toegestaan in Nederland op grond van artikel 16c lid 1 Aw. Dit artikel luidt:

²⁴ Repartitiereglement SENA

²⁵ Repartitiereglement NORMA

²⁶ Repartitiereglement BUMA/Stemra

²⁷ De vergoeding wordt bepaald in het tariefreglement van een cbo.

²⁸ Repartitiereglement Buma/Stemra

²⁹ Dvd's, harde schijven, laptops etc.

Artikel 16c

(...)

Als inbreuk op het auteursrecht op een werk van letterkunde, wetenschap of kunst wordt niet beschouwd het reproduceren van het werk of een gedeelte ervan op een voorwerp dat bestemd is om een werk ten gehore te brengen, te vertonen of weer te geven, mits het reproduceren geschiedt zonder direct of indirect commercieel oogmerk en uitsluitend dient tot eigen oefening, studie of gebruik van de natuurlijke persoon die de reproductie vervaardigt.

Om de schade door het thuisgebruik voor rechthebbenden te beperken, is de thuiskopieheffing ingevoerd. De thuiskopieheffing compenseert auteurs en artiesten voor het kopiëren van muziek en films voor privégebruik. De heffing wordt geheven op datahouders. De hoogte ervan wordt bepaald door de opslagcapaciteit van de dragers. Bijlage 4 geeft de hoogte van de heffing per medium aan.

De geïnde thuiskopieheffing wordt uitgekeerd aan stichting de Thuiskopie. Die wordt door haar vervolgens verdeelt onder rechthebbenden. Stichting de Thuiskopie vergoedt niet direct aan rechthebbenden zelf, in plaats daarvan verdelen zij de gelden, volgens hun verdeelsleutels, onder de cbo's.³⁰ De cbo's keren de vergoeding vervolgens uit aan de rechthebbenden.

3.1.3 Conclusie

Zowel uit de wet, jurisprudentie als literatuur komt niet concreet naar voren wat voor cbo's een billijke vergoeding is om uit te keren aan rechthebbenden. De wet stelt slechts dat de cbo's hun vergoedingen moeten baseren op hun repartitiereglement. De reglementen van de cbo's verschillen wat inhoud betreft onderling sterk maar een concrete grondslag voor een vergoeding is voor de rechthebbenden hier niet in terug te vinden. Omdat er een onvoldoende objectieve conclusie kan worden getrokken waar cbo's aan getoetst kunnen worden, is er voor dit onderzoek gekozen om de kostennormering van het College van Toezicht en VOI©E te kiezen. Dit houdt in dat cbo's maximaal 15% van de geïnde bedragen voor hun beheerskosten mogen behouden. Dit houdt dus in dat 85% wordt uitgekeerd aan de rechthebbenden, dus de makers van auteursrechtelijke werken.

³⁰ Repartitiereglement Thuiskopie

3.2 Eisen van transparantie

Cbo's hebben wettelijke eisen met betrekking tot hun transparantie. In dit hoofdstuk staan deze eisen voor cbo's centraal. De bijbehorende deelvraag luidt:

“Wat zijn op basis van de wet en jurisprudentie de eisen van transparantie voor collectieve beheersorganisaties?”

3.2.1 Wettelijke eisen

Collectieve beheersorganisaties hebben op grond van artikel 2 lid 2 sub a Wtcb de verplichting om aan rechthebbenden en betalingsplichtigen inzicht te verschaffen in haar algemene en financiële beleid. In dit artikel zijn de eisen van transparantie voor cbo's vastgelegd. In dit hoofdstuk worden deze eisen besproken. De eisen van transparantie die de Wtcb eist van cbo's zijn:

Artikel 2 lid 2 Wtcb:

(...)

Het College van Toezicht ziet er op toe dat een collectieve beheersorganisatie:

- **a.** *aan rechthebbenden en betalingsplichtigen inzicht verschaft in haar algemene en financiële beleid door:*
 - **(i)** *het jaarlijks opstellen en openbaar maken van een jaarverslag en een jaarrekening overeenkomstig Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;*
 - **(ii)** *openbaarmaking van de nevenfuncties van bestuurders, leden van de raad van toezicht, leden van een adviserend orgaan en van degene of degenen die met de dagelijkse leiding van een collectieve beheersorganisatie is of zijn belast;*
 - **(iii)** *openbaarmaking van de statuten, de geschillenregeling, het repartitiereglement, de tarieven, de tariefgrondslagen, de licentievoorwaarden, kortingsregelingen, de mate van representativiteit, de mate van legitimiteit en de wijze waarop wel of geen vrijwaring wordt gegeven voor claims van niet-vertegenwoordigde rechthebbenden;*
 - **(iv)** *openbaarmaking van de beheerskosten in het jaarverslag;*
 - **(v)** *in het jaarverslag de wijze van beheer en de verdeling van gelden toe te lichten, waarbij ten minste wordt vermeld in welk jaar de verdeelde gelden waren geïnd en voor welk deel van de gelden geen rechthebbenden zijn gevonden in de drie kalenderjaren volgend op het kalenderjaar van inning;*

Op grond van dit artikel moeten cbo's een jaarverslag en een jaarrekening publiceren. Deze worden in 3.2.2. en 3.2.3 nader uitgelegd. In 3.2.4 wordt achtereenvolgens de publicatie van de statuten, de nevenfuncties van het bestuur, de geschillenregeling, het repartitiereglement, de tarieven en tariefgrondslagen, licentievoorwaarden, kortingsregelingen, de mate van representativiteit en legitimiteit en de vrijwaring van claims van niet-vertegenwoordigde rechthebbenden besproken.

3.2.2 Het jaarverslag

Het jaarverslag is een tekstuele aanvulling op de jaarrekening: het moet een waarheidsgetrouw beeld geven van de toestand van de onderneming op de balansdatum en van de gang van zaken gedurende het boekjaar.³¹ De eisen aan het jaarverslag zijn vastgelegd in Artikel 2:391 lid 1 BW.

Artikel 2:391 lid 1 BW:

Het jaarverslag geeft een getrouw beeld van de toestand op de balansdatum, de ontwikkeling gedurende het boekjaar en de resultaten van de rechtspersoon en van de groepsmaatschappijen waarvan de financiële gegevens in zijn jaarrekening zijn opgenomen. Het jaarverslag bevat, in overeenstemming met de omvang en de complexiteit van de rechtspersoon en groepsmaatschappijen, een evenwichtige en volledige analyse van de toestand op de balansdatum, de ontwikkeling gedurende het boekjaar en de resultaten. Indien noodzakelijk voor een goed begrip van de ontwikkeling, de resultaten of de positie van de rechtspersoon en groepsmaatschappijen, omvat de analyse zowel financiële als niet-financiële prestatie-indicatoren, met inbegrip van milieu- en personeelsaangelegenheden. Het jaarverslag geeft tevens een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de rechtspersoon wordt geconfronteerd. Het jaarverslag wordt in de Nederlandse taal gesteld, tenzij de algemene vergadering tot het gebruik van een andere taal heeft besloten.

Op basis van dit artikel moet het jaarverslag een waarheidsgetrouw beeld geven van de toestand van de onderneming op de balansdatum, de ontwikkelingen gedurende het boekjaar en de resultaten van de rechtspersoon. In art. 2:391 lid 2 BW wordt bepaald welke elementen het jaarverslag moet bevatten. Uit dit artikel komt naar voren dat het jaarverslag het volgende moet bevatten³²:

1. Mededelingen omtrent de verwachte gang van zaken van de onderneming met betrekking tot de gedane investeringen, de financiering en de personeelsbezetting.
2. De omstandigheden waarvan deze verwachtingen afhankelijk zijn.
3. Mededelingen op het gebied van onderzoek en ontwikkelingen.

Daarnaast is in art 2:391 lid 5 vastgelegd dat bij AmvB verdere eisen kunnen worden gesteld aan het jaarverslag. In Artikel 2 lid 2 sub a onder IV en V Wtcb wordt bepaald dat cbo's ook hun beheerskosten en de wijze van verdeling van gelden moeten opnemen in het jaarverslag.

3.2.3 De jaarrekening

In de jaarrekening wordt de financiële toestand van de stichting behandeld. De eisen aan de jaarrekening zijn vastgelegd in artikel 2:361 lid 1 BW. De tekst van dit artikel luidt:

Artikel 2:361 lid 1 BW:

Onder jaarrekening wordt verstaan: de enkelvoudige jaarrekening die bestaat uit de balans en de winst- en verliesrekening met de toelichting, en de geconsolideerde jaarrekening indien de rechtspersoon een geconsolideerde jaarrekening opstelt.

³¹ Van Zeijl 2012, p. 175

³² Ook moet een NV de vergoedingen van bestuurders in het jaarverslag opnemen maar omdat een cbo nooit een nv is wordt dit buiten beschouwing gelaten.

Het doel van de jaarrekening is het geven van een verantwoord beeld omtrent het vermogen, resultaat, solvabiliteit en liquiditeit van het rechtspersoon.³³ De jaarrekening moet de balans, de winst- en verliesrekening en een bijbehorende toelichting op beide bevatten.

De eisen aan de balans van een onderneming worden uitgewerkt in art. 2:362 lid 2 BW. Hieruit komt naar voren dat de balans zowel de activa als de passiva van de onderneming moet bevatten. De activa zijn de productiemiddelen van een onderneming zoals bedrijfsgebouwen en inventaris, en passiva zijn het vermogen om dit te financieren.³⁴

De winst- en verliesrekening is uitgewerkt in art. 2:377 lid 1 BW. Deze moet een duidelijk en waarheidsgetrouw beeld geven van de financiële resultaten van de onderneming door het afzonderlijk opnemen van:

1. de baten en lasten uit de gewone bedrijfsvoering na belastingen;
2. de buitengewone baten en lasten uit de bedrijfsvoering na belastingen;
3. de overige belastingen;
4. het netto resultaat.

Ondernemingen kunnen vrijstellingen krijgen van de eisen die gesteld worden aan hun jaarrekening. Hiervoor maakt de wet onderscheid tussen kleine (2:396 BW), middelgrote (2:397 BW), en grote ondernemingen.

Artikel 2:396 BW bepaalt dat een onderneming klein is wanneer aan twee van de volgende voorwaarden wordt voldaan:

1. de waarde van de activa volgens de balans met toelichting bedraagt, op de grondslag van verkrijgings- en vervaardigingsprijs, niet meer dan € 4.400.000;
2. de netto-omzet over het boekjaar bedraagt niet meer dan € 8.800 000;
3. het gemiddeld aantal werknemers over het boekjaar bedraagt minder dan 50.

In Artikel 2:397 BW wordt bepaald dat een onderneming middelgroot is wanneer aan twee van de volgende voorwaarden wordt voldaan:

1. de waarde van de activa volgens de balans met toelichting bedraagt, op de grondslag van verkrijgings- en vervaardigingsprijs, niet meer dan € 17.500.000;
2. de netto-omzet over het boekjaar bedraagt niet meer dan € 35.000.000;
3. het gemiddeld aantal werknemers over het boekjaar bedraagt minder dan 250.

Tot slot is een onderneming voor de wet groot wanneer het geen kleine of middelgrote onderneming is.

Of een onderneming klein, middelgroot, of groot is, bepaalt of zij vrijstellingen kunnen krijgen aan de eisen die aan de jaarrekening worden gesteld. Deze vrijstellingen worden hieronder besproken.

³³ Van Zeijl 2010. P. 170

³⁴ Idem, P. 172

De kleine onderneming heeft op grond van artikel 2:396 BW de volgende vrijstellingen:

- de inrichting van de balans en de winst-en-verliesrekening is sterk vereenvoudigt;
- in de toelichting hoeven activiteiten niet gesplitst te worden en de bezoldiging van bestuurders en commissarissen behoeft niet vermeld te worden;
- er is geen accountantscontrole nodig;
- er mag een beperkte balans en toelichting gepubliceerd worden.

Middelgrote rechtspersonen hebben op grond van art. 2:397 BW de volgende vrijstellingen:

- een vereenvoudigde winst-en-verliesrekening;
- de activiteiten behoeven niet gesplitst te worden;
- een vereenvoudigde balans mag bij het kantongerecht gedeponereerd worden en zijn vrijgesteld van winstbewijzen.

Tot slot hebben grote ondernemingen geen vrijstelling van de eisen aan de jaarrekening.

De eisen van transparantie voor de collectieve beheersorganisaties met betrekking tot de jaarrekening zullen dus afhankelijk zijn van de activa, de netto omzet of het aantal werknemers. Ook het formaat van een cbo bepaalt de eisen die worden gesteld aan de jaarrekening.

Tot slot moet de jaarrekening nog een toelichting op de balans en winst-en-verlies rekening bevatten. De toelichtingseis vindt zijn grondslag in artikel 2:378 BW. Dit artikel valt onder afdeling 5, bijzondere voorschriften omtrent de toelichting. Het woord 'Bijzondere' geeft aan dat er nog nadere regelgeving is. Deze is te vinden in de artikelen 2:366-377 BW en 2:384-390 BW.³⁵

De artikelen 2:366-377 BW geven, zoals eerder vermeld, de nadere eis aan de balans om deze op te splitsen tussen de verschillende soorten activa en passiva. De artikelen 2:384-390 BW geven voorschriften omtrent de grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat op de winst en verliesrekening en artikel 2:379 BW geeft de volgende toelichtingseisen:³⁶

- overzicht van het verloop van het eigen vermogen gedurende het boekjaar;
- gegevens, zoals naam, woonplaats, en het verschaft aandeel in het geplaatste kapitaal van de maatschappijen waarin de rechtspersoon deelneemt;
- het aantal werknemers dat gemiddeld bij de rechtspersoon in dienst is geweest;
- bijzondere gebeurtenissen die zich gedurende het boekjaar voorgedaan hebben.

Omdat de Nederlandse cbo's niet deelnemen aan andere rechtspersonen, is de tweede eis niet relevant voor dit onderzoek.

³⁵ Nieuwenhuis, Stolker en Valk 2007. P. 1287

³⁶ Van Zeijl 2010

3.2.4 Openbaarmaking

Volgens de wetgever is voor een maatschappelijk verantwoorde uitoefening van het collectief beheer noodzakelijk dat cbo's aan vergaande transparantie eisen moeten voldoen.³⁷ Daarom moeten cbo's op grond van artikel 2 lid 2 Wtcb, naast de jaarrekening en het jaarverslag, de volgende stukken openbaar maken:

1. statuten;
2. nevenfuncties van bestuurders;
3. de geschillenregeling;
4. tarieven en tariefgrondslagen;
5. het repartitiereglement;
6. licentievoorwaarden en kortingsregelingen;
7. mate van representativiteit en legitimiteit;
8. vrijwaring voor claims van niet rechthebbenden;
9. beheerskosten.

De statuten

De statuten van een collectieve beheersorganisatie moeten openbaar gemaakt worden op grond van artikel 2 lid 2 sub a onder III Wtcb. Cbo's zijn overwegend stichtingen, alleen Buma/Stemra en VEVAM zijn verenigingen. De eisen, die worden gesteld aan de statuten van verenigingen en stichtingen, zijn respectievelijk vastgelegd in artikel 2:27 lid 4 BW en 2:286 lid 4 BW. De tekst van de artikelen luidt:

Vereniging, Artikel **2:27 BW**:

(...)

4. De statuten houden in:

- a. de naam van de vereniging en de gemeente in Nederland waar zij haar zetel heeft;*
- b. het doel van de vereniging;*
- c. de verplichtingen die de leden tegenover de vereniging hebben, of de wijze waarop zodanige verplichtingen kunnen worden opgelegd;*
- d. de wijze van bijeenroeping van de algemene vergadering;*
- e. de wijze van benoeming en ontslag van de bestuurders;*
- f. de bestemming van het batig saldo van de vereniging in geval van ontbinding, of de wijze waarop de bestemming zal worden vastgesteld.*

Stichting, Artikel **2:286 BW**:

(...)

4. De statuten moeten inhouden:

- a. de naam der stichting, met het woord stichting als deel van de naam;*
- b. het doel der stichting;*
- c. de wijze van benoeming en ontslag der bestuurders;*
- d. de gemeente in Nederland waar zij haar zetel heeft;*

³⁷ Kamerstukken II 2003/04, 31 766, nr. 3, p. 19.

e.de bestemming van het overschot na vereffening van de stichting in geval van ontbinding, of de wijze waarop de bestemming zal worden vastgesteld.

De eisen die worden gesteld aan de statuten van zowel een vereniging als een stichting zijn grotendeels hetzelfde, toch zijn er een aantal verschillen waardoor beide rechtspersonen apart behandeld dienen te worden.

De vereniging

De naam van de vereniging hoeft niet in het Nederlands of Fries te zijn. Het doel waarvoor de vereniging is opgericht moet worden benoemd, dit kan zowel een tussendoel als einddoel zijn. Daarnaast moeten de verplichtingen die leden opgelegd kunnen krijgen, een statutaire grondslag hebben op straffe van nietigheid. De wijze waarop de algemene vergadering bijeenroepen moet worden, is vastgelegd in artikel 2:41 BW. Hiervan mag worden afgeweken, maar indien een vereniging dit niet doet moet alsnog de wijze van bijeenroeping worden uitgelegd en is slechts een verwijzing naar de wet niet voldoende. Ook de benoeming en ontslag van bestuurders is (dwingendrechtelijk) vastgelegd in artikel 2:37 BW. Hiervoor geldt ook dat slechts een verwijzing naar de wet niet voldoet. De verdeling van overschotten van de vereniging moet tot slot ook statutair vastgelegd worden.³⁸

De stichting

De naam van de stichting moet voldoen aan dezelfde regels als de vereniging met als toevoeging dat de naam het woord 'stichting' moet bevatten. Het doel van de stichting moet voldoen aan de eisen in artikel 2:385 lid 3 BW welke stelt dat het doel van de stichting niet het uitkeren van vergoedingen aan de bestuurders mag zijn. De wet schrijft geen wijze van benoeming voor aan stichtingen en dit is dus vrij gelaten. Artikel 2:287 stelt dat wanneer een stichting geen zetelplaats aangeeft in de statuten, dat dan de locatie van de notaris die de akte van oprichting heeft opgesteld, als zetelplaats geldt. Net als bij de vereniging moet de stichting statutair bepalen hoe de geldelijke overschotten moeten worden verdeeld.

Gezien bovengenoemde beschrijvingen van ieder rechtspersoon kunnen de volgende verschillen tussen beide worden aangemerkt:

- bij een stichting hebben leden geen verplichting, dit in tegenstelling tot bij een vereniging;
- ontslag en benoeming van de bestuurders is bij een stichting vrijgelaten, bij een vereniging is het dwingendrechtelijk vastgelegd;
- een stichting moet het woord "stichting" in de benaming hebben.

Nevenfuncties

Artikel 2 lid 2 sub a onder II Wtcb schrijft voor:

(...)

(ii)openbaarmaking van de nevenfuncties van bestuurders, leden van de raad van toezicht, leden van een adviserend orgaan en van degene of degenen die met de dagelijkse leiding van een collectieve beheersorganisatie is of zijn belast;

³⁸ Nieuwenhuis, Stolker en Valk 2007, p. 693-694

Niet alleen de nevenfuncties van bestuurders moeten dus openbaar gemaakt worden, ook die van de leden van de raad van toezicht, leden van een adviserend orgaan en degene die met de dagelijkse gang van zaken te maken hebben (doorgaans de directeur). Omdat collectieve beheersorganisaties optreden als intermediair tussen rechthebbende en betalingsplichtigen, is dit nodig, aldus de wetgever, om enige schijn van belangenverstrengeling te voorkomen.³⁹

Geschillenregeling

Indien rechthebbenden of betalingsplichtigen het oneens zijn met de regelingen van de cbo's, moeten deze hiervoor een geschillenregeling vastleggen. Er moet worden vastgelegd op welke wijze rechthebbenden of betalingsplichtigen bezwaar kunt maken tegen vergoedingen of tarieven. De geschillenregeling, die openbaar gemaakt wordt, heeft betrekking op simpele geschillen. De complexere geschillen moeten aan de rechter worden overgelaten.⁴⁰

Tarieven en tariefgrondslagen

In het tarievenreglement wordt bepaald onder welke voorwaarden een gebruiker een vergoeding verschuldigd is aan de desbetreffende cbo. Tevens moet in het tariefgrondslagenreglement openbaar gemaakt worden hoe deze tarieven tot stand zijn gekomen.⁴¹

Het repartitiereglement

Collectieve beheersorganisaties moeten hun repartitiereglement publiceren⁴². In het repartitiereglement moet worden aangegeven hoe de geïnde bedragen worden verdeeld onder rechthebbenden. De wet stelt inhoudelijk geen eisen aan het repartitiereglement en ook uit de literatuur of rechtspraak komt niet naar voren waar het repartitiereglement aan moet voldoen. Wel moet het reglement worden goedgekeurd door het College van Toezicht op grond van art. 3 lid 1 sub b Wtcb.

Licentievoorwaarden en Kortingsregelingen

Cbo's innen vergoedingen bij gebruikers van auteursrechtelijk beschermd materiaal. Deze kunnen op hun beurt vaak een licentieovereenkomst bij de cbo afsluiten⁴³. Hierin wordt bepaald onder welke voorwaarden en tegen welke vergoeding zij het werk mogen gebruiken. Indien de cbo de mogelijkheid tot een kortingsregeling biedt, moet deze openbaar gemaakt worden.

Representativiteit en Legitimiteit

Collectieve beheersorganisaties moeten hun representativiteit en legitimiteit openbaar maken. Met de representativiteit wordt bedoeld voor welke rechthebbenden de cbo gelden incasseert en verdeelt. Met de legitimiteit moeten cbo's aangeven op basis van welke wetgeving zij opereren.

³⁹ Kamerstukken II 2003/04, 31 766, nr. 3, p. 19.

⁴⁰ Kamerstukken II 2003/04, 31 766

⁴¹ Kamerstukken II 2003/04, 31 766, nr. 3, p. 15

⁴² De wijze van publicatie wordt niet voorgeschreven door de wet

⁴³ Te denk valt aan een kroeg die via een licentie muziek afspeelt

Vrijwaring

Artikel 2 lid 2 sub a onder III geeft aan dat collectieve beheersorganisaties de wijze waarop wel of geen vrijwaring wordt gegeven voor claims van niet-vertegenwoordigde rechthebbenden, openbaar gemaakt moet worden. Indien een cbo gelden voor een werk heeft geïnd, maar (één van) de maker(s) zich niet heeft aangesloten bij deze cbo, dan zal zij een deel van het geïncasseerde bedrag niet uit kunnen keren. De wijze waarop hiermee wordt omgegaan, moet dan ook openbaar gemaakt worden.

Beheerskosten

De collectieve beheersorganisaties hebben uiteraard kosten die voortkomen uit het collectief beheer van rechten. Werknemers, de vestiging en andere kosten zullen betaald moeten worden uit de geïnde gelden aangezien de cbo's geen andere bron van inkomsten hebben. De cbo's worden dus betaald met gelden die toebehoren aan rechthebbenden. Het is dus van groot belang dat deze kosten, goed en zorgvuldig onderbouwd, openbaar gemaakt worden. Deze onderbouwing wordt doorgaans in de jaarrekening uitgelegd. Hier komt vervolgens uit voort of er doelmatig financieel beleid gevoerd wordt.⁴⁴

3.2.5 Conclusie

Collectieve beheersorganisaties hebben een monopoliepositie. Zij zijn als enige instellingen door de overheid aangewezen om collectief gelden te innen op basis van auteursrechten en naburige rechten. Het is dan ook van belang dat zij transparant werken en daarom heeft de wetgever de verplichting ingesteld om een aantal, in de wet vastgelegde, stukken openbaar te maken. Zo moet het jaarverslag en de jaarrekening openbaar gemaakt worden overeenkomstig Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, moeten nevenfuncties van de bestuurders openbaar gemaakt worden omwille de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen, de statuten moeten overeenkomstig art. 2:27 danwel 2:286 BW worden opgesteld, de tarieven en tariefgrondslagen vinden geen nadere uitwerking in de wet maar dienen wel opgesteld te worden. De legitimiteit van de cbo's is vastgelegd in de wet en dit moeten zij dan, samen met de representativiteit, inzichtelijk maken voor rechthebbenden. Het gebruik van geïnde bedragen voor niet-aangeslotene rechthebbenden moet openbaar zijn en tot slot moeten de cbo's inzicht verschaffen in hun beheerskosten, aangezien dit betaald wordt met geld dat rechthebbenden toebehoort. Samenvattend moet openbaar gemaakt worden:

1. jaarrekening;
2. jaarverslag;
3. statuten;
4. nevenfuncties van bestuurders;
5. de geschillenregeling;
6. tarieven en tariefgrondslagen;
7. het repartitiereglement;
8. licentievoorwaarden en kortingsregelingen;

⁴⁴ Kamerstukken II 2003/04, 31 766, nr. 3, p. 5

9. representativiteit en legitimiteit;
10. vrijwaring voor claims van niet rechthebbenden;
11. beheerskosten.

3.3 De verdeelsleutel

In dit hoofdstuk wordt de verdeelsleutel per onderzochte cbo besproken. De verdeelsleutel, die wordt gehanteerd door cbo's, bepaalt hoe de geïncasseerde gelden worden verdeeld onder de rechthebbenden. De deelvraag die bij dit hoofdstuk hoort, luidt:

“Welke verdeelsleutels geven geïnterviewde Nederlandse collectieve beheersorganisaties aan te hanteren?”

Een maker kan bij een cbo opgeven aan welke werken hij heeft meegewerkt en in welke hoedanigheid. Het is voor de maker dan ook van belang om een portfolio bij te houden van zijn werken. In dit portfolio houdt de maker bij op welke werken hij het auteursrecht bezit. De cbo kan dan vervolgens de verdeelsleutel toepassen om de hoogte van de vergoeding, waar de maker recht op heeft, te kunnen bepalen. De verdeelsleutels, die worden gehanteerd door de cbo's, zijn achterhaald door bij zoveel mogelijk cbo's een interview te houden. Hieruit is naar voren gekomen:

3.3.1 Pictoright

Over Pictoright

Pictoright is de auteursrechtenorganisatie voor visuele makers. Hieronder vallen: illustratoren, beeldende kunstenaars, grafisch ontwerpers, fotografen, architecten en andere beeldmakers (en hun nabestaanden).

De doelstelling van Pictoright is het verdelen van collectieve vergoedingen, het exploiteren van individuele auteursrechten, juridische bijstand verlenen en het beantwoorden van vragen van rechthebbenden.

Vergoedingen

Pictoright ontvangt per jaar € 8.084.200,- aan collectieve gelden. Dit komt voort uit: het leenrecht, de thuiskopieheffing en de kabeldoorgifte. Dit bedrag wordt gedurende vijf jaar uitgekeerd. In het eerste jaar wordt 80% uitgekeerd en het resterende bedrag wordt gereserveerd voor claims die achteraf worden ingediend.⁴⁵ Tevens gebruikt Pictoright 13,2% (1.067.114) van de gelden voor haar beheerskosten.⁴⁶

⁴⁵ Interview Pictoright

⁴⁶ VOI©E factsheet Pictoright

Verdeelsleutel

Pictoright verdeelt de collectief geïnde gelden volgens een puntensysteem. Er wordt een verschillend systeem gehanteerd voor inkomsten uit het leenrecht, de thuiskopievergoeding en de kabeldoorgifte.

Met betrekking tot het leenrecht hanteert Pictoright een puntensysteem aan de hand van een staffel. Als illustrator krijg je punten toegekend die afhankelijk zijn van de bijdrage die hij heeft geleverd aan een werk (bijlage 1). Daarnaast krijgt Pictoright van bibliotheken e.d. informatie over de hoeveelheid uitleningen van het betreffende werk. Deze leveren ook volgens een staffel punten op (bijlage 2). Illustraties op de omslag tellen altijd maar één keer mee, de omslag leveren kan dus maximaal 5 punten opleveren (bijlage 1).

Alle illustratiepunten van alle rechthebbenden worden bij elkaar opgeteld en het te reparteren bedrag wordt hierover verdeeld. Dat levert uiteindelijk een puntwaarde op. Voor boekuitleningen wordt € 0,13 per uitlening geïncasseerd. Pictoright ontvangt hier 10%⁴⁷ van. Met beheerskosten van 13,2%⁴⁸ is de puntwaarde voor uitleningen dus € 0,0113.

Een voorbeeld ter illustratie: Als fotograaf heb je voor een boek 3 foto's geleverd voor de omslag en in het binnenwerk zijn 24 van jouw foto's opgenomen. Dit boek is door bibliotheken in heel Nederland 630 keer uitgeleend.

De 3 foto's op de omslag leveren 5 punten op (de omslag telt tenslotte altijd maar één keer mee). De foto's in het binnenwerk leveren 22 punten op (1-20 foto's levert 20 punten op, 21-24 foto's leveren 50% op, dus 2 punten). Voor dit boek heb je dus 27 punten. Dit is deels gebaseerd op het interview dat is afgenomen bij Pictoright (bijlage 6).

Het aantal uitleningen volgens de staffel bij 630 keer is:

1-10	100%	10
11-100	95%	85,5
101-200	90%	90
201-300	80%	80
301-400	70%	70
401-500	60%	60
501-600	50%	50
601-700	40%	12

457,5

Het boek dat 457,5 uitleenpunten en 27 illustratiepunten heeft, levert dus een vergoeding van € 139,58 op bij een puntenwaarde van € 0,0113.

De vergoedingen voor de thuiskopie en kabeldoorgifte wordt niet aan de hand van een staffel bepaald. Afhankelijk van het soort bijdrage krijg je punten toegekend. Deze punten zijn terug te vinden in bijlage 3. Als je dit vermenigvuldigt met de puntwaarde van Pictoright, komt de vergoeding voor de maker tot stand.

⁴⁷ Interview Pictoright

⁴⁸ VOI©E factsheet Pictoright

3.3.2 VEVAM

Over VEVAM

VEVAM is de auteursrechtenorganisatie voor regisseurs van filmwerken. Haar inkomsten komen voort uit kabel-, thuishkopie- en leenrechtvergoedingen.

Vergoedingen

VEVAM ontvangt gemiddeld per jaar € 11.305.000,- om te repareren.⁴⁹ Omdat VEVAM in 2013 een grote operationele verandering heeft doorgegaan, was het vanwege organisatorische omstandigheden slechts mogelijk om over het jaar 2013 slecht € 1.536.077 te verdelen.⁵⁰ De directeur van VEVAM heeft aangegeven dat dit in 2014 volledig wordt gecompenseerd.⁵¹ Normaliter wordt gemiddeld € 9.239.250 gereparteerd.⁵² De te repareren bedragen worden verspreid over vijf jaar in verband met eventuele achteraf ingediende claims. Van het geïncasseerde geld behoudt VEVAM 15% voor haar beheerskosten.⁵³

Verdeelsleutel

VEVAM baseert de leenrechtvergoedingen op basis van informatie die wordt aangeleverd door bibliotheken⁵⁴. Alle uitleningen van een werk gedurende het jaar worden bij elkaar opgeteld en hier wordt het te repareren leengeld over verdeeld. Dit levert een puntwaarde op. Deze puntwaarde ontvangt de rechthebbende per uitlening. Er wordt niet, zoals bij Pictoright, een staffel toegepast.

De Thuiskopievergoeding wordt bepaald door informatie over de uitlening van voorbespeelde dragers⁵⁵ die wordt aangeleverd door openbare bibliotheken. Naast de informatie die wordt aangeleverd door bibliotheken, wordt er marktonderzoek gedaan door onderzoeksbureau Intomart. Net zoals bij de bepaling van kijkcijfers heeft Intomart bij een aantal steekproefsgewijze huishoudens apparatuur om te bepalen welke uitzendingen worden opgenomen.⁵⁶ De totale hoeveelheid kopieën, die door bibliotheken en Intomart worden opgegeven, worden bij elkaar opgeteld en het te repareren bedrag wordt hierdoor gedeeld. Dat levert een puntwaarde op.

De kabelvergoeding wordt bepaald door middel van een index (bijlage 4). Deze index bepaalt de regieprestatie die een werk waard is. Voor de regie van een animatiefilm bijvoorbeeld ontvang je 100% van de kabelvergoeding. Voor een actualiteitenprogramma is dit slechts 2%.⁵⁷

⁴⁹ Rapport College van Toezicht p. 57

⁵⁰ Interview VEVAM

⁵¹ Idem

⁵² Rapport College van Toezicht p. 57

⁵³ VOI©E factsheet VEVAM

⁵⁴ Interview VEVAM

⁵⁵ Zoals cd's en dvd's

⁵⁶ Interview VEVAM

⁵⁷ Zie bijlage 4

3.3.3 SENA

Over SENA

SENA is de auteursrechtenorganisatie voor muzikanten en platenproducenten. SENA heeft het uitsluitend recht om uitvoering te geven aan de inning van gelden op basis van de naburige rechten wat inhoudt dat op grond van art. 2 lid 1 Wnr de maker het recht heeft op het opnemen van de uitvoering, het vermenigvuldigen en uitzenden van het werk. Zowel SENA als BUMA/Stemra zijn cbo's voor muzikanten. Het verschil is echter dat BUMA/Stemra voor bedenkers van muziek is en SENA voor de uitvoerende artiesten.

Vergoedingen

SENA incasseert gemiddeld per jaar € 61.003.400,-. Hiervan werd gemiddeld € 49.880.400,- gereparteed.⁵⁸ SENA reserveert gelden voor achteraf ingediende claims gedurende drie jaar. SENA behoudt 16% van de geïncasseerde gelden voor haar beheerskosten.⁵⁹

Verdeelsleutel

SENA maakt onderscheid tussen twee genres muziek: klassiek en populair. Onder klassiek vallen: symfonische uitvoeringen, muziekdramatische uitvoeringen (opera, operette, musical), kooruitvoeringen en kamermuziekuitvoeringen. In de categorie "populair" vallen uitvoeringen van jazz-, pop- en cabaretgroepen en geïmproviseerde muziek.

Aan de hand van uitzendgegevens van commerciële zender wordt het te reparteren bedrag over beide genres verdeeld. Het totale bedrag per genre wordt gedeeld door het aantal minuten dat de genres uitgezonden zijn. Dit levert een minuutwaarde op. Per titel wordt het aantal gespeelde minuten vermenigvuldigt met de minuutwaarde. Dit bepaalt het te reparteren bedrag per titel. Aan een titel kunnen meerdere artiesten hebben meegewerkt. Het bedrag dat de uitvoerende artiesten voor een titel krijgen, wordt bepaald door middel van een puntensysteem.

Voor het genre "populaire muziek" is het puntensysteem:

Bandleden/solist:	5 punten;
Orkestleider:	3 punten;
Sessiemuzikanten / overige uitvoerenden:	1 punt (het te verdelen bedrag onder sessiemuzikanten is maximaal 50%)

Voor het genre "klassieke muziek" is het puntensysteem:

solist:	5 punten;
Dirigent:	3 punten;
Overige uitvoerenden:	1 punt.

Per titel worden de totale hoeveelheid punten opgeteld en het te reparteren bedrag van de titel wordt hierdoor verdeeld. Iedere uitvoerende artiest krijgt zijn punten maal de puntenwaarde.⁶⁰

⁵⁸ Rapport College van toezicht, p. 41

⁵⁹ VOI©E factsheet SENA

3.3.4 NORMA

Over NORMA

Norma is de beheersorganisatie voor uitvoerende musici en acteurs. In tegenstelling tot SENA incasseert Norma zelf geen gelden maar verdeelt de gelden die zij krijgt vanuit de thuiskopieheffing en leenrechtvergoeding.

Vergoedingen

NORMA ontvangt per jaar gemiddeld € 2.819.800,- om te repareren. Hiervan wordt gemiddeld € 3.487.800,- gereparteerd⁶¹. Omdat NORMA geïncasseerde gelden pas het daaropvolgende jaar verdeelt en de bedragen tot 2008 gebruikt zijn voor de berekening, komt het gemiddelde gereparteerde bedrag hoger uit dan het geïncasseerde bedrag. NORMA behoudt 15%⁶² (€ 422.970,-) van de geïncasseerde bedragen.

Verdeelsleutel

NORMA heeft niet kunnen meewerken aan een interview zodat de verdeelsleutel niet achterhaald kon worden. SENA en NORMA keren beide vergoedingen uit voor uitvoerende musici en acteurs. De repartitiereglementen van beide tonen grote gelijkenis op het gebied van puntentoekenningen. Zij zullen dus ook beide een vergelijkbare verdeelsleutel hanteren. De onderstaande verdeelsleutel is tot stand gekomen door de verdeelsleutel en het repartitiereglement van SENA te vergelijken met het repartitiereglement van NORMA. Hiervan kan een verdeelsleutel afgeleid worden.

Voor audio is de puntenverdeling:

Solist/bandleiden ('de artiest'):	5 punten;
Orkestleider/dirigent:	3 punten;
Sessiemuzikanten en overige uitvoerende kunstenaars:	1 punt.

Voor de verdeling van de video vergoeding maakt NORMA onderscheid tussen verschillende soorten opnames en de bijdrage die een rechthebbende hierin heeft gehad. De punten worden als volgt toegekend en de rechthebbenden krijgen vervolgens hun punten maal de puntwaarde als vergoeding van NORMA.

Drama in de breedste zin:

- Hoofdrolspeler, dragende rolspeler:	5 punten;
- Alle overige uitvoerende kunstenaars:	2 punten.

Muziekprogramma 's:

- Solist / bandleden:	5 punten;
- Alle overige uitvoerende kunstenaars:	2 punten.

Dansprogramma 's:

- Solist:	5 punten;
- Alle overige uitvoerende kunstenaars:	2 punten.

Kleinkunstprogramma 's:

- Cabaretier / kleinkunstenaar:	5 punten;
- Musici en overige uitvoerende kunstenaars:	2 punten.

⁶⁰ Repartitiereglement SENA

⁶¹ Rapport College van Toezicht, p. 47

⁶² VOI©E factsheet NORMA

Voor luisterboeken geldt:

- Solist/bandleiden/dirigent/(stem)acteurs met hoofdrol	5 punten
- Sessiemuzikanten/(stem)acteur met bijrol en overige	2 punten

Net zoals SENA telt NORMA de totale punten van alle rechthebbenden bij elkaar op en verdeelt hier het te reparteren bedrag over. Dit levert een puntwaarde op. De maker ontvangt zijn punten maal de puntwaarde van NORMA.

3.3.5 Buma/Stemra

Over Buma

Buma/Stemra is de collectieve beheersorganisatie voor muzikanten. Hieronder vallen componisten, tekstdichters en muzikuitgevers. Het verschil met SENA en NORMA is dat Buma/Stemra collectief de rechten van de bedenkers van muziek beheert en SENA en NORMA die van uitvoerende artiesten. Buma en Stemra zijn twee organisaties die samen werken.

Vergoeding

Jaarlijks ontvangt Buma gemiddeld € 141.577.800,- waarvan gemiddeld € 128.085.800,- wordt gereparteed.⁶³ Buma behoudt 14,5%⁶⁴ van haar inkomsten voor haar beheerskosten.

Stemra ontvangt gemiddeld € 36.788.400,-. Hiervan wordt gemiddeld € 38.251.600,- gereparteed⁶⁵. Stemra behoudt hiervan 20,2%⁶⁶ voor haar beheerskosten.

Buma/Stemra keert de gelden gedurende vijf jaar uit. Na deze periode komt het recht op een claim te vervallen.⁶⁷

Beide ontvangen samen gemiddeld € 178.366.200,-. Daarvan wordt gemiddeld € 166.337.400,- gereparteed. Samen behouden beide organisaties 15,8% van de geïncasseerde gelden(€ 28.180.122) voor haar beheerskosten.

Opgemerkt dient te worden dat Buma/Stemra een deel van de te verdelen gelden gebruikt om mee te beleggen. Dit heeft beide € 9,8 miljoen opgeleverd.⁶⁸ Dit bedrag wordt gebruikt om de beheerskosten deels mee te financieren. Het geld waarmee belegd wordt, is rechtmatig van de bedenkers van muziek. Buma/Stemra is ook nog eens de enige cbo die belegt met de geïnde gelden. De vraag is dus of deze gelden wel terecht op deze wijze aangewend worden. Indien dit niet was gedaan, zouden de gezamenlijke beheerskosten op 21,29% zijn uitgekomen.

Verdeelsleutel

Buma/Stemra heeft niet willen meewerken aan het interview. De verdeelsleutel is ook niet te achterhalen aan de hand van openbaar gemaakte stukken. De verdeelsleutel van Buma/Stemra is dus niet te achterhalen gebleken.

⁶³ Rapport College van Toezicht, p. 45

⁶⁴ VOI@E factsheet Buma

⁶⁵ Rapport College van Toezicht, p. 54

⁶⁶ VOI@E factsheet Stemra

⁶⁷ Repartitiereglement Buma/Stemra

⁶⁸ Het beleggingsbeleid van Buma/Stemra

3.3.6 Stichting de Thuis kopie

Over stichting de Thuis kopie

Stichting de Thuis kopie int gelden voor kopieën die worden gemaakt voor niet commerciële doeleinden. De inkomsten voor de stichting komen voort uit heffingen die worden geheven op datadragers. De heffing per drager is terug te vinden in bijlage 5. De stichting keert geen geld uit aan rechthebbenden zelf maar aan andere collectieve beheersorganisaties. Deze keren de gelden vervolgens uit aan de rechthebbenden.

Vergoeding

Jaarlijks ontvangt stichting de Thuis kopie gemiddeld € 11.460.000,-. Hiervan wordt gemiddeld € 12.325.800,- gereparteerde.⁶⁹ In de incasso van de stichting is een sterk dalende lijn te zien.⁷⁰ Omdat geïnde gelden pas het daaropvolgende jaar worden verdeeld en het gemiddelde van vijf jaar is genomen, is het gereparteerde bedrag hoger dan het geïncasseerde bedrag. Daarnaast behoudt stichting de Thuis kopie 10%⁷¹ van de geïnde heffing voor haar beheerskosten.

Verdeelsleutel⁷²

DVD incasso:

Het geld dat voortkomt uit de dvd incasso wordt verdeeld onder audio, video en interactief. De verdeelsleutel hiervan is:

Video	78%
Audio	17%
Interactief	5%

De verdere verdeling voor video en audio wordt verderop besproken. Van de DVD incasso wordt interactief verdeeld aan cbo's als volgt:

Bestemming	Percentage interactief	Percentage totaal
Norma	10%	0,5%
Stemra	10%	0,5%
Stichting Platform Multimedia Producenten	45%	2,25%
Audio	26,25%	1,3125%
Video	8,75%	0,4375%

Audio Incasso:

Bestemming	Percentage audio	Percentage totaal
STAP	30%	5,1%
NORMA	30%	5,1%
Stemra	37%	6,29%
Lira	3%	0,51%

⁶⁹ Rapport College van Toezicht, p. 44

⁷⁰ Idem

⁷¹ VOI©E factsheet Thuis kopie

⁷² Repartitiereglement stichting de Thuis kopie

Video incasso:

Bestemming	Percentage video	Percentage totaal
Sekam	33,75%	26,325%
Omroepen	7%	5,46%
Norma	25,50%	19,89%
Stemra	10,30%	8,034%
Lira	11,80	9,204%
Vevam	10,20%	7,956%
Pictoright	1,45%	1,131%

3.3.7 Conclusie

Het verschilt per cbo hoe zij hun gelden verdelen. De meeste cbo's doen dit echter wel aan de hand van een puntenschema. De bijdrage van een maker aan een werk levert een aantal punten op en vervolgens levert het gebruik van het werk ook een aantal punten op. De totale punten van alle werken bij elkaar opgeteld leveren een puntwaarde op waarmee de uiteindelijke vergoeding voor de maker berekend kan worden.

Stichting de Thuis kopie hanteert geen puntensysteem. Zij verdeelt haar gelden volgens een vast, procentueel, schema. Dit is voor deze stichting mogelijk omdat zij informatie krijgt over de opbrengsten uit de thuiskopieheffing. Hierdoor kunnen zij vaststellen hoeveel thuiskopieën in de verschillende sectoren zijn gemaakt en kan zij dus objectief een vaste verdeling vaststellen.

3.4 Toetsing van transparantie en verdeling van gelden.

Nu de eisen van transparantie en de wijze waarop de gelden verdeeld worden zijn vastgesteld, kunnen de cbo's getoetst worden. In het volgende hoofdstuk vindt deze toetsing plaats, waarmee een antwoord wordt gegeven op de deelvraag:

“Welke Nederlandse collectieve beheersorganisaties voldoen aan de, uit de wet, jurisprudentie en literatuur gestelde, eisen van transparantie en verdeling van gelden voor de leden van FNV-Kiem?”

De collectieve beheersorganisaties moeten op grond van de art. 2 Wtcb de volgende stukken openbaar maken:

1. jaarrekening;
2. jaarverslag;
3. statuten;
4. nevenfuncties van bestuurders;
5. geschillenregeling;
6. tarieven en tariefgrondslagen;
7. repartitiereglement;
8. licentievoorwaarden en kortingsregelingen;
9. representativiteit en legitimiteit;
10. vrijwaring voor claims van niet rechthebbenden;
11. beheerskosten.

De jaarrekening moet een verantwoord beeld geven over de financiële toestand, een winst- en verliesrekening bevatten en een toelichting geven op beide. De toelichting moet een overzicht van het verloop van het vermogen, het aantal werknemers in dienst en bijzondere gebeurtenissen tijdens het boekjaar bevatten.

Het jaarverslag moet een getrouw beeld geven van de financiële toestand, een tekstuele uitleg geven op de jaarrekening en, specifiek voor cbo's, moeten de beheerskosten en de wijze van verdeling van gelden in het jaarverslag worden opgenomen.

3.4.1 Pictoright

Op basis van art. 2:396 BW is Pictoright een kleine onderneming, (activa op de balans heeft een waarde van € 10 miljoen maar de omzet bedraagt minder dan € 8,8 miljoen en Pictoright heeft minder dan 50 werknemers in dienst⁷³). Hierdoor mogen op basis van art. 2:396 BW de balans en winst- en verliesrekening vereenvoudigd worden, de toelichting op beide hoeft niet de activiteiten te splitsen, hoeft de bezoldiging van het bestuur niet vermeld te worden en is er geen accountantsverklaring vereist.

De jaarrekening van Pictoright bevat de balans en een winst- en verliesrekening. De toelichting op beide bevat een kasstroomoverzicht, het gemiddelde aantal werknemers in dienst (11⁷⁴) en de bijzondere gebeurtenissen gedurende het boekjaar (zoals het winnen van een rechtszaak⁷⁵). Hiermee wordt aan alle drie toelichtingseisen voldaan. De jaarrekening van Pictoright voldoet hiermee aan alle eisen.

Het jaarverslag van Pictoright bevat een tekstuele uitleg op de jaarrekening.⁷⁶ Ook bevat het een overzicht van alle bestuurders met hun nevenfuncties⁷⁷, haar tarieven en tariefgrondslagen, haar representativiteit en vrijwaringen.⁷⁸ Tot slot bevat het de beheerskosten. Het jaarverslag voldoet hiermee aan zowel de eisen van Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk wetboek en de nadere eisen van art. 2 Wtcb.

Pictoright moet als stichting haar statuten overeenkomstig art. 2:27 BW opstellen en openbaar maken. Zij is verplicht om in de statuten haar eigen naam alsmede het woord “stichting”, het doel van de stichting, de wijze van benoeming en ontslag der bestuurders, de gemeente waar zij haar zetel heeft en de bestemming van de overschotten op te nemen. De statuten van Pictoright, welke terug zijn te vinden op haar website, bevatten al deze onderdelen⁷⁹ en voldoen dus ook aan de eisen van art. 2:27 BW.

Het repartitiereglement van Pictoright is ook te vinden op haar website. Deze geeft de algemene bepalingen weer over rechthebbenden. Tevens zijn haar tarieven en grondslagen voor de verschillende sectoren hier terug te vinden.

⁷³ VOI©E Factsheet Pictoright

⁷⁴ Jaarrekening Pictoright. P. 13

⁷⁵ Idem. p. 12

⁷⁶ Jaarverslag Pictoright. P. 8-9

⁷⁷ Jaarverslag. P. 4-5

⁷⁸ Idem. P. 6-9

⁷⁹ Statuten Pictoright

In de algemene voorwaarden, die op de website van Pictoright zijn te vinden, zijn de licentievoorwaarden en kortingsregelingen opgenomen. Ook is de geschillenregeling van Pictoright op de website gepubliceerd. Geschillen kunnen met onderbouwing ingediend worden en zullen binnen twee maanden afgehandeld worden.

Conclusie

Pictoright geeft duidelijke informatie omtrent de verdeling van haar gelden. Deze zijn terug te vinden op haar website. Daarnaast voldoet de jaarrekening aan de eisen die aan een kleine onderneming gesteld worden en in het jaarverslag zijn alle elementen opgenomen die de Wtcb hier aan stelt. Verder heeft Pictoright alle stukken openbaar gemaakt die de Wtcb eist. De beheerskosten bedragen gemiddeld 13,2%⁸⁰ van de inkomsten(€ 1.067.114,-) en Pictoright voldoet hiermee dus aan de 15% norm van het College van Toezicht en VOI©E.

3.4.2 VEVAM

De jaarrekening van VEVAM is opgenomen in het jaarverslag welke te vinden is op haar website. Het bevat een balans, een resultatenrekening en een toelichting op beide. Het aantal werknemers in dienst van VEVAM (1 fte⁸¹) is ook te vinden in het jaarverslag. De bijzondere gebeurtenissen in het jaar zijn hier niet in opgenomen⁸². Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat door het ontbreken van de bijzondere gebeurtenissen de toelichting niet aan alle eisen voldoet. Vervolgens, door het ontbreken van de toelichtingseis, voldoet de jaarrekening van VEVAM niet aan alle eisen.

Op basis van art. 2:396 BW is VEVAM een kleine onderneming (minder dan 50 fte, omzet is minder dan € 8,8 miljoen en voldoet dus aan twee van de drie eisen).⁸³ Hierdoor mag zij een vereenvoudigde balans opstellen, behoeven de activiteiten niet gesplitst te worden en is een accountantscontrole niet vereist. Ondanks de vrijstellingen voldoet VEVAM met het voorgaande niet aan de eis die aan haar jaarrekening wordt gesteld omdat de bijzondere gebeurtenissen van het afgelopen jaar niet zijn vermeld.

VEVAM is een vereniging. Hierdoor is zij verplicht om in de statuten overeenkomstig art. 2:286 BW haar naam en gemeentelijke zetel, haar doel, de verplichtingen van de leden tegenover de vereniging, de wijze van bijeenroeping van de algemene vergadering, de wijze van benoeming en ontslag van de bestuurders en de bestemming van het batig saldo op te nemen. De statuten van VEVAM bevatten al deze onderdelen.⁸⁴

De repartitiereglementen, die VEVAM openbaar heeft gemaakt, zijn terug te vinden op haar website. De onderdelen kabel, thuiskopie en leenrecht hebben hun eigen repartitiereglement. De verdeelsleutel van VEVAM is echter gebaseerd op onderzoek dat is verricht door Intomart. De directeur heeft aangegeven dat deze stukken, gezien de aard van de opdracht, niet openbaar gemaakt worden. Hoewel het openbaarmaking van de verdeelsleutel niet wettelijk verplicht is, is het

⁸⁰ VOI©E factsheet Pictoright

⁸¹ Jaarverslag VEVAM, p. 31

⁸² De directeur van VEVAM heeft in het interview aangegeven dat er wel bijzondere gebeurtenissen waren.

⁸³ Jaarverslag VEVAM, p. 22 en 23

⁸⁴ Statuten VEVAM

wel opmerkelijk dat andere collectieve beheersorganisaties hier meer openheid over geven dan VEVAM.

De tarieven en grondslagen van VEVAM zijn niet terug te vinden op haar website of elders. Ook de licentievoorwaarden en kortingsregelingen van VEVAM zijn niet openbaar gemaakt. De representativiteit en legitimiteit van VEVAM zijn op de website te vinden (onder “wat doet VEVAM”). De vrijwaring van de gelden van VEVAM zijn opgenomen in het jaarverslag en de statuten.

Conclusie

In de jaarrekening ontbreekt een overzicht van bijzondere gebeurtenissen (uit het interview bleek dat deze wel zijn voorgekomen⁸⁵). De rol van de directeur wordt noch op de website, noch in het jaarverslag benoemd zodat niet af te leiden valt of er eventuele nevenfuncties van haar zijn. Tevens zijn er geen licentievoorwaarden of tariefregelingen openbaar gemaakt.

Door het onderzoek waarop de verdeelsleutel is gebaseerd niet openbaar te maken, krijgt VEVAM al de schijn dat deze niet volledig transparant is. VEVAM voldoet niet aan de eisen van transparantie die de Wtcb aan haar stelt. De beheerskosten van VEVAM zijn 15%⁸⁶ van haar inkomsten (€ 1.695.750,-) en voldoen dus wel aan de norm die gesteld wordt door het College van Toezicht en VOI©E.

3.4.3 SENA

De jaarrekening van SENA is opgenomen in het jaarverslag. Het bevat een uitgebreide balans, winst- en verliesrekening en geldstroomoverzicht⁸⁷. Het jaarverslag geeft hierbij vervolgens ook een tekstuele uitleg.⁸⁸ Ook bevat het de beheerskosten⁸⁹, de bijzondere gebeurtenissen⁹⁰ en het aantal werknemers (42,9).⁹¹ Hiermee voldoet SENA aan alle drie toelichtingseisen. De bestuurders met hun nevenfuncties zijn ook terug te vinden in het jaarverslag⁹², evenals haar geschillenregeling⁹³. SENA valt niet onder art. 2:396 of art. 2:397 BW en is dus een grote onderneming (activa is meer dan € 17,50 miljoen omzet is meer dan € 35 miljoen⁹⁴) en heeft hierdoor geen vrijstellingen voor haar jaarrekening. De accountantscontrole is aanwezig en de activiteiten zijn gesplitst. Zowel de jaarrekening en het jaarverslag voldoen hiermee aan de eisen.

SENA is een stichting. Hierdoor is zij verplicht om in de statuten de naam op te nemen, het doel, de wijze van benoeming en ontslag der bestuurder, de gemeente waar zij haar zetel heeft en de bestemming van de overschotten. De statuten van SENA bevatten al deze elementen.⁹⁵

⁸⁵ Interview VEVAM

⁸⁶ VOI©E Factsheet VEVAM

⁸⁷ Jaarverslag SENA P. 43 e.v.

⁸⁸ Idem. P. 52 e.v.

⁸⁹ Idem. p. 4

⁹⁰ Idem. P.66

⁹¹ Idem. p. 32

⁹² Idem. p. 70

⁹³ Idem. p. 8

⁹⁴ Jaarverslag SENA p. 45 en 46

⁹⁵ Statuten SENA

Het repartitiereglement dat SENA openbaar heeft gemaakt, is te vinden op haar website. De vereenvoudigde verdeelsleutel van SENA is opgenomen in het repartitiereglement. Ook is de vrijwaring van niet te verdelen gelden hierin opgenomen. Dit geldt ook voor haar representativiteit.

De tarieven en grondslagen van SENA zijn zeer uitgebreid te vinden op haar website. Het is voor betalingsplichtigen relatief eenvoudig terug te vinden hoeveel zij verschuldigd zijn. Ook de licentievoorwaarden, kortingsregelingen, tarieven en tariefgrondslagen van SENA zijn in het zelfde document terug te vinden.

Conclusie

Zowel het jaarverslag als de jaarrekening van SENA voldoet aan alle eisen. De statuten zijn tevens conform de wet opgesteld en de repartitiereglementen, tarieven en licentieregelingen zijn terug te vinden op de website van SENA. De bereidheid tot medewerking door iemand van de juridische afdeling en repartitieafdeling toont ook aan dat SENA volledig transparant wenst te zijn. Alleen bedragen de beheerskosten van SENA 16%⁹⁶ van de geïnde gelden (€ 9.760.544,-) en overschrijdt hiermee dus de norm van 15% met € 610.034,-

3.4.4 NORMA

De jaarrekening van NORMA is opgenomen in het jaarverslag. Het bevat een balans, winst- en verliesrekening, toelichting op beide, de bestemming van het resultaat en de accountantscontrole. NORMA is op grond van art. 2:396 een kleine onderneming (omzet is minder dan € 8,8 miljoen en minder dan 50 fte in dienst⁹⁷) en heeft daarmee de vrijstellingen van een vereenvoudigde winst-en-verliesrekening, de activiteiten hoeven niet gesplitst te worden, er is geen accountantscontrole vereist en er wordt een beperkte toelichting op de balans gevraagd. De toelichting bevat het aantal fte in dienst, de bijzondere gebeurtenissen in het afgelopen jaar en de kasstroomoverzicht. Hiermee heeft NORMA aan alle toelichtingseisen voldaan waarmee de jaarrekening aan alle eisen voldoet.

Het jaarverslag van NORMA van Norma bevat een tekstuele uitleg bij de resultatenrekening en balans⁹⁸, het aantal werknemers (11,2)⁹⁹, goedkeuring van de gebeurtenissen¹⁰⁰ en de beheerskosten¹⁰¹. Het jaarverslag voldoet hiermee aan alle gestelde eisen. Ook zijn de nevenfuncties van het bestuur te vinden in het jaarverslag¹⁰², evenals haar representativiteit¹⁰³.

NORMA is een stichting. Zij is verplicht om in de statuten haar eigen naam alsmede het woord “stichting”, het doel van de stichting, de wijze van benoeming en ontslag der bestuurders, de gemeente waar zij haar zetel heeft en de bestemming van de overschotten op te nemen. De statuten van NORMA bevatten al deze elementen.¹⁰⁴

⁹⁶ Jaarverslag SENA p. 4

⁹⁷ Rapport College van Toezicht p. 47

⁹⁸ Jaarverslag NORMA p. 22

⁹⁹ Idem. p. 3

¹⁰⁰ Idem. p. 16

¹⁰¹ Idem. p. 27

¹⁰² Idem. p. 43

¹⁰³ Idem. p. 10

¹⁰⁴ Statuten NORMA

De repartitiereglementen, die NORMA openbaar heeft gemaakt, zijn te vinden op haar website. De reglementen zijn opgedeeld in leenrecht audio, video en luisterboeken en thuiskopie voor audio video en interactief. Hierin is ook een eenvoudige weergave van de puntenverdeling weergegeven.

NORMA incasseert niet rechtstreeks bij gebruikers maar ontvangt haar gelden van stichting de Thuiskopie. Deze cbo heeft dus ook geen licentievoorwaarden of kortingsregelingen.

De geschillenregeling van NORMA is te vinden op de website. Al wordt hier slechts aangeven waar klachten kunnen worden ingediend en wordt geen verdere uitwerking van de regeling gegeven.

Conclusie

NORMA heeft alle vereiste stukken openbaar gemaakt. De website van NORMA is overzichtelijk waar alle stukken eenvoudig zijn terug te vinden. NORMA heeft 15%¹⁰⁵ (€ 422.970,-) van het te repareren geld voor haar beheerskosten gebruikt. Hiermee voldoet zij aan de norm zoals deze gesteld is door het College van Toezicht en VOI©E.

3.4.5 Buma/Stemra

De jaarrekening van Buma en Stemra zijn opgenomen in hun gezamenlijke jaarverslag. Het bevat een balans, winst- en verlies rekening en tekstuele toelichting op beide. Buma valt niet onder art. 2:396 of art. 2:397 BW en is dus een grote onderneming en heeft daarmee geen vrijstellingen. Beide jaarrekeningen bevatten een kasstroomoverzicht, het aantal fte in dienst en een overzicht van de bijzondere gebeurtenissen. Hiermee is aan de toelichtingseis voldaan. Het bevat tevens de accountantscontrole die vereist is.

Stemra heeft een activa van € 60.000.000¹⁰⁶, een netto omzet van € 32.000.000¹⁰⁷ en 18,3 fte in dienst¹⁰⁸. De netto omzet en het aantal werknemers voldoet hiermee aan Artikel 2:397 BW en Stemra is dus een middelgrote onderneming. Hierdoor mag zij een vereenvoudigde winst-en-verliesrekening en niet gesplitste activiteiten opstellen. Ook mag er een vereenvoudigde balans worden gedeponneerd en is zij vrijgesteld van winstbewijzen. Beide organisaties hebben hun jaarrekening conform de wet opgesteld en openbaar gemaakt.¹⁰⁹

Buma en Stemra zijn organisatorisch en bestuurlijk één organisatie. Daarom hebben zij beiden één jaarverslag gepubliceerd. Hierin is een overzicht van het bestuur met hun nevenfuncties opgenomen¹¹⁰. De geschillenregeling is te vinden op haar website, evenals de tarieven en tariefgrondslagen.

Beide organisaties hebben hun eigen statuten. Zij zijn beide een stichting en derhalve verplicht om in de statuten hun eigen naam alsmede het woord “stichting”, het doel van de stichting, de wijze van benoeming en ontslag der bestuurders, de gemeente waar zij haar zetel heeft en de bestemming van de overschotten op te nemen. De statuten zijn te vinden op de website van Buma/Stemra. Beide

¹⁰⁵ VOI©E Factsheet NORMA

¹⁰⁶ Jaarverslag Buma/Stemra, p. 50

¹⁰⁷ Jaarverslag Buma/Stemra, p. 57

¹⁰⁸ Jaarverslag Buma/Stemra p. 70

¹⁰⁹ Jaarrekening Buma/Stemra

¹¹⁰ Idem Buma/Stemra p. 75

hebben hun statuten overeenkomstig Art. 2:286 BW opgesteld en openbaar gemaakt. De beide repartitiereglementen zijn opgenomen in hetzelfde document als de statuten. Het repartitiereglement is helder en is op dezelfde manier ingedeeld als andere cbo's dit doen. Ook is de vrijwaring van beide organisaties te vinden in de statuten.¹¹¹

De licentievoorwaarden en kortingsregelingen van Buma/Stemra zijn zeer uitgebreid te vinden op haar website. Voor ieder soort muziekgebruiker zijn de licentievoorwaarden gepubliceerd.¹¹² Buma/Stemra heeft dit overzichtelijker en grondiger openbaar gemaakt dan andere cbo's. Daarnaast heeft Buma/Stemra zelfs een licentietool op haar website waardoor een muziekgebruiker eenvoudig de verschuldigde vergoeding kan berekenen.

De legitimiteit en representativiteit van Buma/Stemra is terug te vinden onder de FAQ op haar website. Hier kunnen rechthebbenden en betalingsplichtigen terugvinden of ze geld verschuldigd zijn of kunnen eisen van Buma/Stemra.

Het repartitiereglement van Buma en Stemra is opgenomen in hun statuten. De manier waarop deze cbo haar gelden verdeelt, is slechts (zeer) beknopt terug te vinden op haar website. Tevens heeft Buma/Stemra geen interview willen geven om hier meer duidelijkheid in te verschaffen.

Conclusie

Buma/Stemra is met afstand de grootste cbo van Nederland. Met een gezamenlijke omzet van € 178.366.200,- is het van belang dat deze organisatie transparant is in hun manier van werken. Helaas heeft Buma/Stemra niet mee willen werken aan een interview. Wellicht heeft het negatieve beeld van Buma/Stemra in de media de afgelopen jaren hieraan bijgedragen. Verder voldoen de stukken die Buma/Stemra heeft openbaar gemaakt, aan de eisen die gesteld worden door de wet. De transparantie van Buma/Stemra is, zeker in vergelijking met andere cbo's, zeer groot. Buma heeft 14,5%¹¹³ van de geïncasseerde gelden ingehouden voor haar beheerskosten, Stemra heeft hiervan 20,2%¹¹⁴ behouden. Gezamenlijk komen hun beheerskosten uit op 15,8% en overschrijden dus de 15% norm van het College van Toezicht en VOI©E met 0,8% (€ 1.426.930,-).

3.4.6 Stichting de ThuisKopie

De jaarrekening van stichting de ThuisKopie is opgenomen in het jaarverslag. Het bevat een kasstroomoverzicht en een overzicht van bijzondere gebeurtenissen (zoals bijzonder in rekening gebrachte kosten door Cedar). De ThuisKopie is een middelgrote onderneming (inkomsten van meer dan € 8,5 miljoen en een activa van € 11.103.000¹¹⁵, hiermee voldoet zij aan twee van de drie vereisten uit art. 2:397 BW). Hierdoor mag zij een vereenvoudigde winst-en-verliesrekening met niet gesplitste activiteiten opstellen. Ook mag er een vereenvoudigde balans worden gedeponeerd en is zij vrijgesteld van winstbewijzen. In de jaarrekening ontbreekt het aantal werknemers waardoor deze, met inachtneming van de vrijstellingen, niet aan de eisen voldoet.¹¹⁶

¹¹¹ Statuten Buma Stemra P. 62 en 144

¹¹² Repartitiereglement Buma/Stemra

¹¹³ VOI©E Factsheet

¹¹⁴ VOI©E Factsheet Stemra

¹¹⁵ Jaarrekening ThuisKopie

¹¹⁶ Jaarverslag ThuisKopie p. 19-22

Het jaarverslag van de Thuiskopie geeft een compleet overzicht van de financiële toestand van de stichting. Het geeft een jaaroverzicht (incasso, repartitie, marktontwikkelingen en politieke ontwikkelingen), de jaarrekening, balans en resultatenrekening met bijbehorende toelichting en de samenstelling van het bestuur met hun nevenfuncties.¹¹⁷

Het repartitiereglement van Stichting de Thuiskopie is van alle cbo's het meestomvattend. Het bevat namelijk de gehanteerde verdeelsleutel. Daarbij moet worden opgemerkt dat de Thuiskopie een ander soort cbo is als de andere. Deze stichting verdeelt namelijk geen gelden aan rechthebbenden zelf maar treedt als het ware op als een doorgeefluik.

De Thuiskopie is een stichting. Zij is verplicht om in de statuten haar eigen naam alsmede het woord "stichting", het doel van de stichting, de wijze van benoeming en ontslag der bestuurders, de gemeente waar zij haar zetel heeft en de bestemming van de overschotten op te nemen. De statuten de Thuiskopie bevatten al deze elementen.¹¹⁸

Stichting de Thuiskopie heeft geen licentievoorwaarden of kortingsregelingen. Dat is gelet op de aard van de thuiskopieheffing ook niet mogelijk. Wettelijk is vastgesteld hoe hoog de heffing per drager is en verkopers van deze dragers zijn dit bedrag verschuldigd aan de Thuiskopie.

Stichting de Thuiskopie is door de wetgever aangewezen als enige organisatie die bevoegd is om de thuiskopieheffing te innen. Deze legitimiteit wordt weergegeven op haar website. Stichting de Thuiskopie heeft, vanuit de aard van de stichting, geen overschotten die verdeeld kunnen worden. Alle gelden worden, na aftrek van de beheerskosten, verdeeld onder de andere collectieve beheersorganisaties. Een vrijwaring is dus ook niet nodig.

Conclusie

Stichting de Thuiskopie heeft als enige cbo haar verdeelsleutel openbaar gemaakt. Dit is voor deze stichting mogelijk omdat zij informatie krijgt over de opbrengsten uit de thuiskopieheffing. Hierdoor kunnen zij vaststellen hoeveel thuiskopieën in de verschillende sectoren zijn gemaakt en kan zij dus objectief een vaste verdeling vaststellen.

In de jaarrekening ontbreekt echt het aantal fte in dienst van de stichting. Door een uitspraak¹¹⁹ van het Europese hof, waarin de Nederlandse thuiskopieheffing als onvoldoende waarborg voor auteursrechten wordt beschouwd, is het mogelijk dat de bedrijfsvoering van deze stichting binnenkort grote veranderingen zal (moeten) ondergaan. Stichting de Thuiskopie behoudt 10%¹²⁰ (€ 1.146.00,-) van de inkomsten voor haar beheerskosten en voldoet hiermee aan de eis van het College van Toezicht en VOI©E.

3.4.7 Conclusie

De meeste collectieve beheersorganisaties voldoen aan de eisen van transparantie. Pictoright heeft de meeste openheid. Dit blijkt ook uit het afgenomen interview (bijlage 1). VEVAM voldoet het minste aan de eisen. Bij deze cbo voldoen het jaarverslag en de jaarrekening niet aan de eisen omdat

¹¹⁷ Idem. P.

¹¹⁸ Statuten Thuiskopie

¹¹⁹ HVJ C-435/12

¹²⁰ VOI©E factsheet Thuiskopie

de bijzondere gebeurtenissen van het afgelopen jaar en de beheerskosten hier niet in zijn opgenomen. Ook heeft zij de (eventuele) nevenfuncties van hun directeur en de licentievoorwaarden niet openbaar gemaakt. Daardoor voldoet zij niet aan de eisen die gesteld worden door de Wtcb. De jaarrekening van stichting de Thuis kopie voldoet niet aan de eisen omdat het aantal fte in dienst hier niet in is opgenomen.

Alleen SENA en Buma/Stemra overschrijden de norm die door VOI©E en het College van Toezicht wordt gesteld met betrekking tot hun beheerskosten. Zeker voor Buma/Stemra kan dit een probleem voor de rechthebbenden opleveren, omdat dit met afstand de grootste cbo van Nederland is. Beide cbo's overschrijden samen de beheerskosten met € 2.036.964,-.

Tabel 1

	Pictoright	VEVAM	SENA	NORMA	Buma/Stemra	Thuis kopie
Jaarrekening	V	O	V	V	V	O
Jaarverslag	V	V	V	V	V	V
Statuten	V	V	V	V	V	V
Nevenfuncties	V	O	V	V	V	V
Geschillenregeling	V	V	V	V	V	V
Tarieven en tariefgrondslagen	V	O	V	V	V	NVT
Repartitiereglement	V	V	V	V	V	V
Licentievoorwaarden en kortingsregelingen	V	O	V	NVT	V	NVT
Representativiteit	V	V	V	V	V	V
Vrijwaring	V	V	V	V	V	NVT
Beheerskosten	13,2%	15%	16%	15%	15,8%	10%

V= Voldoet aan de eisen.

O= Voldoet niet aan de eisen.

NVT= Niet van toepassing.

4. Conclusie en aanbevelingen

4.1 Conclusie

Voor de leden van FNV-Kiem is het een probleem dat zij niet weten hoe de cbo's hun geld innen en verdelen. Er bestaat ontevredenheid over de transparantie en er is onduidelijkheid over de manier waarop de cbo's de gelden verdelen. FNV-Kiem vroeg zich dan ook af:

Welk advies kan FNV-Kiem volgens wetgeving, jurisprudentie en literatuur, geven aan haar leden met vragen over de verdeelsleutels van Nederlandse collectieve beheersorganisaties?

Deze hoofdvraag is beantwoord door aan de hand van literatuuronderzoek, interviews, dossieronderzoek en jurisprudentie de volgende deelvragen te beantwoorden:

1. *Wat is gebaseerd op jurisprudentie en literatuur binnen het auteursrecht een billijke vergoeding?*
2. *Wat zijn op basis van de wet en jurisprudentie de eisen van transparantie voor collectieve beheersorganisaties?*
3. *Welke verdeelsleutels geven geïnterviewde Nederlandse collectieve beheersorganisaties aan te hanteren?*
4. *Welke Nederlandse collectieve beheersorganisaties voldoen aan de, uit de wet, jurisprudentie en literatuur gestelde, eisen van transparantie en verdeling van gelden voor de leden van FNV-Kiem?*

Verderop worden de deelvragen apart beantwoord.

Wat is gebaseerd op jurisprudentie en literatuur binnen het auteursrecht een billijke vergoeding?

Onderzoek naar de billijke vergoeding bleek achteraf geen eenduidige conclusie te geven. Er is gebleken dat het per zaak apart moet worden bekeken. Wel kan er worden gezegd dat de billijke vergoeding afhankelijk is van:

1. de prestatie van de maker;
2. het voordeel dat anderen van die prestatie hebben, bepaald door:
 - a. het gebruik dat van zijn prestatie wordt gemaakt;
 - b. de winst die het gebruik oplevert.

De Nederlandse collectieve beheersorganisaties die onderzocht zijn, hebben het VOI©E keurmerk. Voor dit keurmerk mogen de beheersorganisaties 15% van de geïnde gelden gebruiken voor hun beheerskosten. Hierdoor blijft dus 85% over voor de rechthebbenden.

Stichting de Thuis kopie ontvangt momenteel gemiddeld € 11.460.000,- per jaar en verdeelt dit onder de verdeelorganisaties. Dit is voor veel van de cbo's een belangrijke bron van inkomsten. Er kan worden verwacht dat zij in de toekomst grote veranderingen zal ondergaan door de uitspraak van het Hof van Justitie. Deze heeft bepaald dat de thuis kopieheffing die Nederland hanteert om

onrechtmatig gebruik te compenseren, een onvoldoende waarborg is. Dit kan ook grote gevolgen hebben voor de inkomsten van de andere organisaties.

Wat zijn op basis van de wet en jurisprudentie de eisen van transparantie voor collectieve beheersorganisaties?

De eisen van transparantie voor de collectieve beheersorganisaties zijn vastgelegd in artikel 2 Wtcb. Allereerst moeten cbo's hun jaarrekening en jaarverslag publiceren overeenkomstig Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Naast de eisen uit het Burgerlijk wetboek moet het jaarverslag ook de beheerskosten van de cbo's bevatten en de wijze van beheer en verdeling van gelden toelichten.

Hiernaast moeten de cbo's ook de volgende stukken openbaar maken:

1. statuten;
2. nevenfuncties van bestuurders;
3. geschillenregeling;
4. tarieven en tariefgrondslagen;
5. repartitiereglement;
6. licentievoorwaarden en kortingsregelingen;
7. representativiteit en legitimiteit;
8. vrijwaring voor claims van niet rechthebbenden;
9. beheerskosten.

De toelichting op de jaarrekening moet aan drie eisen voldoen. Dit zijn:

- overzicht van het verloop van het eigen vermogen gedurende het boekjaar;
- gegevens, zoals naam, woonplaats, en het verschaft aandeel in het geplaatste kapitaal van de maatschappijen waarin de rechtspersoon deelneemt;
- het aantal werknemers dat gemiddeld bij de rechtspersoon in dienst is geweest;
- bijzondere gebeurtenissen die zich gedurende het boekjaar voorgedaan hebben.

Welke verdeelsleutels geven geïnterviewde Nederlandse collectieve beheersorganisaties aan te hanteren?

De verdeelsleutel die de organisaties hanteren, zijn niet op eenduidige manier uit te leggen. Het is verschillend voor de verschillende typen organisaties. Stichting de Thuis kopie verdeelt niet aan rechthebbenden zelf maar aan verdeelorganisaties. Deze gelden worden volgens een vast percentage verdeeld. Dit is mogelijk omdat via de thuis kopie heffing het gebruik van de werken eenvoudig achterhaald kan worden. Op deze manier heeft de stichting de percentages kunnen vaststellen.

De andere verdeelorganisaties verdelen de gelden die zij innen en ontvangen volgens puntenschema's. Per werk kan verschillen wie er aan hebben meegewerkt. Zo maken de verdeelorganisaties van muziekwerken onderscheid tussen bijvoorbeeld bandleden en solisten. De claims van alle rechthebbenden worden bij elkaar opgeteld en het te verdelen bedrag wordt over de punten verdeeld. Dit levert een puntwaarde op. Een rechthebbende krijgt vervolgens zijn aantal

punten, maal het gebruik dat van zijn werk is gemaakt, maal de puntwaarde. Dit levert uiteindelijk de vergoeding op.

Niet iedere cbo geeft inzicht in hun verdeelsleutel. De totstandkoming van de puntwaarde van VEVAM wordt bepaald door een marktonderzoek welke niet vrijgegeven wordt en Buma/Stemra weigert mee te werken aan een interview.

Welke Nederlandse collectieve beheersorganisaties voldoen aan de, uit de wet, jurisprudentie en literatuur gestelde, eisen van transparantie en verdeling van gelden voor de leden van FNV-Kiem?

Omdat er geen concrete invulling aan de term “billijke vergoeding” gegeven kon worden, is voor dit onderwerp de maatstaaf van het cbo-keurmerk en het College van Toezicht gebruikt. Collectieve beheersorganisaties mogen op basis hiervan 15% voor hun beheerskosten behouden.

De uiteindelijke ingehouden beheerskosten bedragen:

Pictoright:	13,2%	€ 1.067.114,-
VEVAM :	15%	€ 1.695.750,-
SENA:	16%	€ 9.760.544
NORMA:	15%	€ 422.970
Buma/Stemra:	15,8%	€ 178.366.200
Stichting Thuis kopie:	10%	€ 1.146.00

Norma en Buma/Stemra overschrijden als enige de norm van 15%. De overschrijding komt in totaal neer op € 2.036.964,-. Geld wat eigenlijk bestemd is voor auteursrechthebbenden. Pictoright en Stichting de Thuis kopie zijn onder de norm van 15% gebleven en leveren gezamenlijk een besparing op van € 1.384.530.

In tabel 1 is schematisch weergegeven welke cbo's de benodigde stukken openbaar hebben gemaakt. Stichting de Thuis kopie heeft, vanuit de aard van haar activiteiten waarvan inningspercentages wettelijk zijn vastgesteld, een vrijstelling voor haar tarieven en grondslagen. Dit geldt ook voor kortingsregelingen, omdat deze niet van toepassing zijn. Ook de vrijwaring van niet te verdelen gelden valt onder deze vrijstelling, omdat deze nihil is.

VEVAM voldoet in de minste mate aan de eisen van transparantie. De nevenfuncties van alle bestuurders zijn niet openbaar gemaakt, ook de tarieven en tariefgrondslagen zijn niet te herleiden, de licentievoorwaarden en kortingsregelingen zijn niet openbaar en legitimiteit en representativiteit van VEVAM zijn niet openbaar. De jaarrekening van stichting de Thuis kopie voldoet niet aan de eisen omdat het aantal fte in dienst van de stichting hier niet in is opgenomen.

Oftewel: SENA en Buma/Stemra overschrijden met hun beheerskosten de norm. Dit is ook nog eens het meest ingrijpend omdat dit met afstand de twee grootste cbo's zijn. De andere cbo's overschrijden de norm niet.

VEVAM voldoet in grote mate niet aan de eisen van transparantie. Stichting de Thuis kopie kan aan de eisen voldoen door het aantal fte dat in dienst is, in haar jaarrekening op te nemen. Verder voldoen alle cbo's wel aan de eisen van transparantie.

In de volgende eindconclusie van het onderzoek wordt een antwoord gegeven op de centrale vraag:

Welk advies kan FNV-Kiem volgens wetgeving, jurisprudentie en literatuur, geven aan haar leden met vragen over de verdeelsleutels van Nederlandse collectieve beheersorganisaties?

FNV-Kiem kan leden die vragen hebben met betrekking tot hun collectieve beheersorganisatie, het advies geven dat zij zich in elk geval dienen aan te melden bij de cbo. Zij dienen op te geven aan welke werken zij hebben meegewerkt en in welke hoedanigheid. Ook is het van belang dat zij een grondig portfolio bijhouden van hun werken waarmee zij bij de cbo's kunnen aantonen waar zij recht op hebben. Bij de onderzocht cbo's wordt voor hun bijdrage een aantal punten toegekend. De uiteindelijke vergoeding hangt af van de aantal keren dat hun werk is gebruikt. De gegevens over het gebruik zijn afkomstig van bijvoorbeeld uitleengegevens van bibliotheken, marktonderzoek naar de thuiskopie of de uitzendgegevens van de radio. Ook wordt de beheerskostennorm in de meeste gevallen niet overschreden, alleen door SENA en Buma/Stemra.

Wat betreft de transparantie kan FNV-Kiem haar leden vertellen dat Pictoright, SENA en Buma/Stemra alle benodigde gegevens openbaar hebben gemaakt. Bij VEVAM voldoet de jaarrekening en het jaarverslag niet aan de transparantie eisen, zijn niet alle nevenfuncties van haar bestuurders openbaar en zijn de licentievoorwaarden niet weergegeven. Stichting de Thuiskopie heeft het aantal fte wat in dienst is, niet in de jaarrekening opgenomen en deze voldoet dus ook niet aan de eisen die hier aan gesteld worden.

4.2 Aanbevelingen

Het doel van het onderzoek was om leden van FNV-Kiem inzicht te verschaffen in de werking van de Nederlandse collectieve beheersorganisaties. De vakbond wil hiervoor op haar website de resultaten op haar website weergeven. De vakbond kan het volgende op haar site weergeven voor haar leden:

Pictoright

Over Pictoright

Pictoright is de auteursrechtenorganisatie voor visuele makers. Hieronder vallen: illustratoren, beeldende kunstenaars, grafisch ontwerpers, fotografen, architecten en andere beeldmakers (en hun nabestaanden).

Verdeelsleutel

Pictoright verdeelt haar gelden aan de hand van een puntenschema. Deze punten worden toegekend aan de hand van een staffel. Dat houdt in dat meerdere uitleningen steeds minder punten op gaan leveren. Dit is om te voorkomen dat een enkele maker een onredelijk groot deel van de te verdelen gelden ontvangt.

Beoordeling billijke vergoeding

Pictoright blijft met 13,2% ruim onder de norm die wordt gesteld door het cbo keurmerk. Pictoright verdeelt hiermee € 145.516,- meer dan strikt noodzakelijk is. Daarnaast zorgt zij ervoor dat door de hantering van de staffel gelden evenredig verdeeld worden. De bedrijfsvoering van Pictoright kost € 1.067.114,- per jaar.

Beoordeling transparantie

Alle gegevens die Pictoright openbaar moet maken, zijn zeer eenvoudig terug te vinden op haar website. Deze stukken zijn zeer grondig en er ontbreekt niets aan.

Aanbeveling voor FNV-Kiem

Pictoright voldoet aan de eisen van transparantie. Ook blijven de beheerskosten onder de norm die is gesteld door het VOI©E keurmerk en het College van Toezicht. FNV-Kiem kan illustratoren, beeldende kunstenaars, grafisch ontwerpers, fotografen, architecten en andere beeldmakers adviseren om hun portfolio grondig bij te houden en zich aan te melden bij Pictoright.

VEVAM

Over VEVAM

VEVAM is de auteursrechtenorganisatie voor regisseurs van filmwerken. Haar inkomsten komen voort uit kabel-, thuiskopie- en leenrechtvergoedingen.

Verdeelsleutel

VEVAM baseert de leenrechtvergoedingen op basis van informatie die wordt aangeleverd door bibliotheken. Alle uitleningen van het jaar worden bij elkaar opgeteld en hier wordt het te reparteren leengeld over verdeeld. Dit levert een puntwaarde op. Deze puntwaarde ontvangt de rechthebbende direct per uitlening.

De Thuiskopievergoeding wordt bepaald door informatie over de uitlening van voorbespeelde dragers die wordt aangeleverd door openbare bibliotheken. Naast de informatie die wordt aangeleverd door bibliotheken, wordt er marktonderzoek gedaan door onderzoeksbureau Intomart. Net zoals bij de bepaling van kijkcijfers heeft Intomart bij een aantal steekproefsgewijze huishoudens apparatuur om te bepalen welke uitzendingen worden opgenomen. De totale hoeveelheid kopieën, die door bibliotheken en Intomart worden opgegeven, worden bij elkaar opgeteld en het te reparteren bedrag wordt hierdoor gedeeld. Dat levert een puntwaarde op.

De kabelvergoeding wordt bepaald door middel van een index. Deze index bepaalt de regieprestatie die een werk heeft gekost. Voor de regie van een animatiefilm bijvoorbeeld ontvang je 100% van de kabelvergoeding. Voor een actualiteitenprogramma is dit slechts 2%.

Beoordeling billijke vergoeding

VEVAM voldoet met betrekking tot de beheerskosten precies aan de 15% norm van het College van Toezicht en het VOI©E keurmerk. Dit komt neer op € 1.695.750,-.

Beoordeling transparantie

Voor VEVAM valt nog een ruime verbetering te verwezenlijken met betrekking tot hun transparantie. Openbaarmaking van het onderzoek waarop hun verdeelsleutel is gebaseerd, zou hieraan bijdragen, maar ook de door de wet vereiste stukken, namelijk de jaarrekening, het jaarverslag, voldoen niet aan de eisen. De licentievoorwaarden, tarieven en tariefgrondslagen en de representativiteit ontbreken in zijn geheel.

Aanbeveling voor FNV-Kiem

VEVAM voldoet niet aan de eisen van transparantie. FNV-Kiem kan druk uitoefenen of het College van Toezicht en VOI©E om VEVAM in het jaarverslag de (eventuele) nevenfuncties van de directeur

en de bijzondere gebeurtenissen van het afgelopen jaar op te nemen en om licentievoorwaarden en representativiteit op de website van VEVAM te weergeven. Hiermee zou VEVAM aan alle eisen voldoen en kan FNV-Kiem haar leden die regisseur zijn, adviseren zich aan te sluiten bij deze cbo.

SENA

Over SENa

SENA is de auteursrechtenorganisatie voor muzikanten en platenproducenten. SENa heeft het uitsluitend recht om uitvoering te geven aan de wet op de naburige rechten. Zowel SENa als BUMA/Stemra zijn cbo's voor muzikanten. Zowel SENa als BUMA/Stemra zijn cbo's voor muzikanten. Het verschil is echter dat BUMA/Stemra voor bedenkers van muziek is en SENa voor de uitvoerende artiesten.

Verdeelsleutel

SENA maakt onderscheid tussen twee genres muziek: klassiek en populair. Onder klassiek vallen: symfonische uitvoeringen, muzikdramatische uitvoeringen (opera, operette, musical), kooruitvoeringen en kamermuziekuitvoeringen, alsmede andere uitvoeringen van klassieke muziek. In de categorie "populair" vallen uitvoeringen van jazz-, pop- en cabaretgroepen, geïmproviseerde muziek, alsmede die van andere uitvoeringen van populaire muziek.

Aan de hand van commerciële uitzendgegevens wordt het te reparteren bedrag over beide genres verdeeld. Het totale bedrag per genre wordt gedeeld door het aantal minuten dat de genres uitgezonden zijn. Dit levert een minuutwaarde op. Per titel wordt het aantal gespeelde minuten vermenigvuldigt met de minuutwaarde. Dit bepaalt het te reparteren bedrag per titel. Aan een titel kunnen meerdere artiesten hebben meegewerkt. Het bedrag dat de uitvoerende artiesten voor een titel krijgen, wordt bepaald door middel van een puntensysteem.

Beoordeling billijke vergoeding

SENA overschrijft de norm met 1%. Daarnaast is SENa, na Buma/Stemra, de grootste cbo. De overschrijding heeft dus relatief grote gevolgen. Per jaar kost SENa € 9.760.544,-. De overschrijding van de norm komt neer op € 610.034,-

Beoordeling transparantie

SENA heeft al haar stukken conform de wet openbaar gemaakt.

Aanbeveling voor FNV-Kiem

SENA heeft alle stukken conform de wet openbaar gemaakt. Hiermee voldoet zij dus aan de eisen van transparantie. Wel overschrijdt SENa met haar beheerskosten de norm die wordt gesteld door het College van Toezicht en VOI@E. FNV-Kiem kan daarom deze organisaties wijzen op de overschrijding van de beheerskosten met 1%. Als SENa haar beheerskosten weet te verminderen, voldoet zij aan alle eisen. FNV-Kiem kan vervolgens uitvoerende muzikanten adviseren zich aan te sluiten bij SENa.

NORMA

Over NORMA

Norma is de beheersorganisatie voor musici en acteurs. In tegenstelling tot SENA incasseert Norma zelf geen gelden maar verdeelt de gelden die zij krijgt vanuit de thuishopie- en leenrechtvergoeding.

Verdeelsleutel

Voor de verdeling van de video vergoeding maakt NORMA onderscheid tussen verschillende soorten opnames en de bijdrage die een rechthebbenden hierin heeft gehad. De punten worden als volgt toegekend en de rechthebbenden krijgen vervolgens hun punten maal de puntwaarde als vergoeding van NORMA.

Net zoals SENA telt NORMA de totale punten van alle rechthebbenden bij elkaar op en verdeelt hier het te reparteren bedrag over. Dit levert een puntwaarde op. De maker ontvangt zijn punten maal de puntwaarde van NORMA.

Beoordeling billijke vergoeding

NORMA voldoet precies aan de norm van 15%. Per jaar kost de bedrijfsvoering van NORMA hiermee € 422.970,-.

Beoordeling transparantie

NORMA heeft alle stukken openbaar gemaakt conform de eisen van de wet. Er worden op de website van deze cbo geen licentievooraarden of kortingsregelingen weergeven. Omdat NORMA niet zelf incasseert bij betalingsplichtigen, maar slechts vergoedingen vanuit de thuishopievergoeding en de leenrechtvergoeding verdeelt, is dit niet van toepassing. NORMA voldoet dus aan alle eisen van transparantie.

Aanbevelingen voor FNV-Kiem

NORMA voldoet met haar beheerskosten aan de norm van 15% zoals die gesteld wordt door het College van Toezicht en VOI©E. NORMA voldoet aan alle eisen van transparantie en FNV-Kiem kan haar leden, die musicus of acteur zijn, dus aanbevelen zich aan te melden bij NORMA om voor een vergoeding op basis van de thuishopieheffing en leenrechtvergoeding in aanmerking te komen.

Buma/Stemra

Over Buma/Stemra

Buma/Stemra is de collectieve beheersorganisatie voor muziekauteurs. Hieronder vallen componisten, tekstdichters en muziekuitevers. Het verschil met NORMA is dat Buma/Stemra collectief de rechten van de bedenkers van muziek beheert. Buma en Stemra zijn twee organisaties die samenwerken.

Verdeelsleutel

Helaas heeft Buma/Stemra niet mee willen werken aan een interview en is haar verdeelsleutel ook niet op een andere manier te achterhalen.

Beoordeling billijke vergoeding

Buma/Stemra overschrijdt gezamenlijk de norm met 0,8%. Omdat Buma/Stemra de grootste cbo van Nederland is, heeft dit vergaande gevolgen. De overschrijding kost de rechthebbenden € 1.426.930,- per jaar. Daarnaast gebruikt Buma/Stemra een deel van de te verdelen gelden om mee te beleggen.

Beoordeling transparantie

Buma/Stemra heeft alle vereiste stukken openbaar gemaakt. Zij heeft niet willen meewerken aan een interview.

Aanbeveling voor FNV-Kiem

Buma/Stemra overschrijdt met betrekking tot de beheerskosten de norm van 15% die gesteld wordt door het College van Toezicht en VOI©E. Op dit punt kan FNV-Kiem bij deze organisaties aandringen om Buma/Stemra alsnog aan de beheerskostennormering te laten voldoen. Buma/Stemra voldoet verder aan alle eisen van transparantie. De verdeelsleutel van Buma/Stemra is echter niet te achterhalen. Hoewel dit niet vereist is door de wet, is het wel aan te bevelen dat ze hier meer inzicht in verschaffen. Het College van Toezicht en VOI©E kunnen hier niet aan bijdragen omdat dit buiten hun bevoegdheid valt. FNV-Kiem kan als vakbond druk uitoefenen op Buma/Stemra zelf om hier meer openheid in te verschaffen. Omdat Buma/Stemra wel de grootste cbo van Nederland is en vele rechthebbenden deels afhankelijk zijn van de vergoeding van deze cbo, en de beheerskosten slechts met 0,8% wordt overschreden, zou FNV-Kiem haar leden die bedenkers zijn van muziek, alsnog kunnen aanbevelen om zich aan te sluiten bij Buma/Stemra.

Stichting de Thuis kopie**Over Stichting de Thuis kopie**

Stichting de Thuis kopie int gelden voor kopieën die worden gemaakt voor niet commercieel doeleinden. De inkomsten voor de stichting komen voort uit heffingen die worden geheven op datadragers. De stichting keert geen geld uit aan rechthebbenden maar aan andere collectieve beheersorganisaties die het vervolgens uitkeren aan de rechthebbenden.

Verdeelsleutel

Stichting de Thuis kopie vergoedt geen gelden aan rechthebbenden zelf. Zij heeft haar verdeelsleutel gebaseerd op gegevens uit de markt zelf. Dit is alleen voor deze stichting mogelijk omdat de verkoopgegevens van datadragers relatief makkelijk te achterhalen zijn. Zij heeft op basis hiervan percentages voor gebruik vast kunnen stellen op basis waarvan de gelden aan de andere cbo's worden verdeeld.

Beoordeling billijke vergoeding

Stichting de Thuis kopie blijft met 10% ruim onder de norm. De stichting kost gemiddeld per jaar € 1.146.00

Beoordeling transparantie

Vanuit de aard van deze stichting kunnen de tariefregelingen en de licentievoorwaarden niet openbaar gemaakt worden, omdat deze niet van toepassing zijn. De thuis kopieheffing is namelijk wettelijk vastgelegd.

Aanbeveling voor FNV-Kiem

Stichting de Thuis kopie voldoet ruim aan de beheerskostennorm van 15% zoals die gesteld wordt door het College van Toezicht en VOI©E. Daarnaast heeft deze stichting alle vereiste stukken openbaar gemaakt. Rechthebbenden kunnen zich niet aansluiten bij stichting de Thuis kopie omdat deze de thuis kopievergoeding uitkeert aan cbo's die het vervolgens verdelen onder de rechthebbenden. Met betrekking tot Stichting de Thuis kopie hoeft FNV-Kiem geen actie te ondernemen.

Tot slot:

FNV-Kiem zou verder onderzoek kunnen laten doen naar de gevolgen die de uitspraak door het Hof van Justitie heeft op de Thuis kopievergoeding. Aangezien deze als niet toereikend wordt geacht om thuisgebruik te compenseren, zal dit vergaande gevolgen kunnen hebben.

FNV-Kiem kan leden die vragen hebben met betrekking tot hun collectieve beheersorganisatie, het advies geven dat zij zich in elk geval dienen aan te melden bij de desbetreffende cbo. Zij dienen op te geven op welke werken zij auteursrecht hebben en in welke hoedanigheid zij hier aan hebben meegewerkt. Ook is het van belang dat zij een grondig portfolio bijhouden van hun werken. Dit portfolio kunnen zij bij de cbo's indienen om een collectieve vergoeding te krijgen voor hun werk. Door het portfolio grondig bij te houden en deze tijdig in te dienen, krijgt de maker tijdig de volledige vergoeding waar hij recht op heeft.

Het College van Toezicht heeft als taak om cbo's op hun transparantie en verdeling van gelden te beoordelen. Aangezien uit dit onderzoek is gebleken dat zowel in de beheerskosten als de transparantie tekortkomingen bestaan, zou FNV-Kiem, als vakbond zijnde, het college hier op aan kunnen spreken die op zijn beurt alsnog de cbo's aan alle eisen kan laten voldoen.

FNV-Kiem kan het College van Toezicht en VOI©E aanspreken op de transparantie van:

VEVAM: VEVAM heeft niet de (eventuele) nevenfuncties van haar directeur, de bijzondere gebeurtenissen van het afgelopen jaar en haar licentievoorwaarden en representativiteit openbaar gemaakt.

Stichting de Thuis kopie: In de jaarrekening is het aantal fte in dienst van de stichting niet vermeld, dit is een toelichtingseis die ontbreekt waardoor de jaarrekening niet aan de eisen voldoet.

Daarnaast kan FNV-Kiem het College van Toezicht en VOI©E aanspreken op de beheerskosten die door Buma/Stemra met 0,8% wordt overschreden. SENA overschrijdt de norm met 1%.

5. Bronnenlijst

Literatuur:

Grosheide 2008

F.W. Grosheide, Eigendom en Reclamerecht, Van de brug af gezien Kroniek van wetgeving, jurisprudentie en literatuur 2008

Nieuwenhuis, Holt en Valk 2010

J.H. Nieuwenhuis, C.J.J.M. Stolker en W.L. Valk, Burgerlijk Wetboek: Tekst en Commentaar, Deventer: Kluwer 2007

Intellectueel eigendom tekst & commentaar

Ch. Gielen, D.W.F. Verkade, Intellectuele eigendom; Tekst en Commentaar, Deventer: Kluwer 2009

Schilfgaarde 2013

Mr. P. van Schilfgaarde, Van de BV en de NV, Deventer: Kluwer 2013

Kabel 2002

J.J.C. Kabel, De billijke vergoeding in het filmrecht: eindelijk gerechtigheid? Enkele opmerkingen bij de zaak Poppenk/NCF, AMI 2002-2, p. 29-33

Spooren 2012

J. Spooren, De billijke vergoeding in het auteursrecht op filmwerken in Nederland, Tilburg: Celsus juridische uitgeverij 2012.

Spoor, Verkade en Visser 2005

J.H. Spoor, D.W.F. Verkade en D.J.G. Visser, Auteursrecht; Auteursrecht, naburige rechten en databankenrecht, Deventer: Kluwer 2005

Van Zeijl 2010

A.M.M.M. van Zeijl, De grondslag van het vermogens- en ondernemingsrecht, Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers 2010.

Rapporten:

Buma/Stemra, 2012

Jaarverslag Buma/Stemra 2012

SEO 2011

Stichting Economisch Onderzoek, Wat er speelt, De positie van makers en uitvoerend kunstenaars in de digitale omgeving, 2011

FNV-Kiem, 2012

Jaarverslag FNV-Kiem, 2012

IViR 2004

Instituut voor Informatierecht, Auteurscontractenrecht: naar een wettelijke regeling?, 2004

NORMA, 2013

Jaarverslag NORMA 2013

Pictoright, 2012

Jaarverslag Pictoright 2012

Rapport College van Toezicht 2012

Rapport Toezicht op Collectief Beheer Auteurs- en Naburige rechten 2012

SENA, 2013

Jaarverslag SENA 2013

Stichting de Thuis kopie, 2012

Jaarverslag Stichting de thuis kopie 2012

Jurisprudentie:

HvJ 6 februari 2003, nr. C-245/00

HvJ 10 april 2014, C-435/12

Rb. Rotterdam 5 augustus 2009, LJN BJ5618

Regelgeving:

Kamerstukken II 2003/04, 31 766 nr. 3

Websites:**VOI@E 2012**

Vereniging van Organisaties die intellectueel eigendom Collectief Exploiteren. (2012). Factsheets collectieve beheersorganisaties. Op 10 mei 2014 ontleend aan <http://www.voice-info.nl/voice/103434/>

VOI@E 2013

Vereniging van Organisaties die intellectueel eigendom Collectief Exploiteren. (2013). Kosten normering en beeldvorming. Op 20 mei 2014 ontleend aan <http://www.voice-info.nl/voice/152881/>

6. Bijlagen

Bijlage 1: Staffel illustraties Pictoright

Omslag (foto/illustratie/beeldende kunst/vormgeving):	5 basispunten
binnenwerk (foto/illustratie/beeldende kunst):	1 basispunt
vormgeving binnenwerk:	3 basispunten
algehele vormgeving:	9 basispunten

Bijlage 2: Staffel uitleningen Pictoright

1-10	100%	(1,000)
11-100	95%	(0,950)
101-200	90%	(0,900)
201-300	80%	(0,800)
301-400	70%	(0,700)
401-500	60%	(0,600)
501-600	50%	(0,500)
601-700	40%	(0,400)
701-800	30%	(0,300)
801-900	20%	(0,200)
901-1000	10%	(0,100)
1001-2500	9%	(0,090)
2501-5000	8%	(0,080)
5001-7500	7%	(0,070)
7501-10000	6%	(0,060)
10001 e.v.	5%	(0,050)

Bijlage 3: Thuiskopie en kabeldoorgifte Pictoright

Maximum per uitzending per maker;	10 basispunten
Indien het werk onderdeel is van een serie, maximum voor dit werk per serie per maker;	25 basispunten
Indien meerdere werken voorkomen in een serie, dan maximum per serie per maker;	75 basispunten

Bijlage 4: Index regieprestatie VEVAM

Categorie:	Index:
Actualiteiten programma	2,00
Animatie serie kortlopend (tot en met 30 afleveringen)	25,00
Animatie serie langlopend (meer dan 30 afleveringen)	10,00
Animatiefilm	100,00
Documentaire kort (korter dan 45 minuten)	50,00
Documentaire lang (45 minuten of langer)	100,00
Documentaire serie kort (afleveringen korter dan 45 minuten)	25,00
Documentaire serie lang (afleveringen 45 minuten of langer)	50,00
Drama serie kortlopend (tot en met 16 afleveringen)	100,00
Drama serie standaard (17 tot en met 30 afleveringen)	50,00
Drama serie langlopend (meer dan 30 afleveringen)	10,00
Dramafilm	100,00
Evenement	10,00
Quiz en spel kort (korter dan 30 minuten)	2,00
Quiz en spel lang (30 minuten of langer)	5,00
Speelfilm	100,00
Sport programma	2,00
Studio drama kortlopend (tot en met 30 afleveringen)	25,00
Studio drama langlopend (meer dan 30 afleveringen)	10,00
Talkshow	2,00
Overig filmwerk	5,00

Bijlage 5: Thuiskopieheffing

Producten en opslagcapaciteit	Heffingsbedrag exclusief BTW
Cd-r	€ 0,03
DVD	€ 0,03
Externe harde schijf	€ 1,00
Audio-/videospeler ≤ 2 GB	€ 1,00
Audio-/videospeler > 2 GB	€ 2,00
Hdd-recorder/settopbox ≤ 160 GB	€ 2,50
Hdd-recorder/settopbox > 160 GB	€ 5,00
Telefoon met muziekspeler/smartphone < 16 GB	€ 2,50
Telefoon met muziekspeler/smartphone ≥ 16 GB	€ 5,00
Tablet ≤ 8 GB	€ 2,50
Tablet > 8 GB	€ 5,00
Pc/laptop	€ 5,00

Bijlage 6: Interview Pictoright

Thomas

Allereerst, hartstikke bedankt voor je tijd. Ik zal proberen het een beetje beperkt te houden en dat het zo'n 20 tot 30 minuten zal duren. Ik ben momenteel zoals ik in mijn mail al kort had uitgelegd onderzoek aan het doen voor FNV-Kiem naar de cbo's en doe dat om het begrip onder rechthebbenden te vergroten. Omdat uit ook onderzoek van de overheid, van het Ivir, is gebleken dat het cbo's als heel belangrijk voor hun inkomsten zien maar er toch ontevredenheid is over de transparantie en dat ze niet precies weten wat er met hun geld gebeurt.

Vincent

Heb je het dan ook over dat rapport "Wat er speelt"?

Thomas

Ja, precies.

Vincent

Volgens mij kwamen wij daar wel goed uit

Thomas

Ja, Pictoright is er als een van de betere uitgekomen. Ook op de site van Pictoright wordt ook de meeste informatie geven van de cbo's.

Ik wilde het interview houden om het inzichtelijk te maken voor FNV-Kiem en ik zal het interview transcriberen en zal ik het even naar jou mailen ter controle.

Vincent

Ja, en dat de versprekingen er uit gehaald worden en ik nog wat zou kunnen toevoegen.

Thomas

Inderdaad. Ook kan ik als je het wilt, het interview in mijn scriptie geanonimiseerd opnemen omdat het in de databank geplaatst kan worden. Dit kan ik in mijn rapport voor FNV-Kiem niet doen want dat haalt het doel een beetje weg.

Vincent

Ja

Thomas

Dus Pictoright zet zich in voor kunstenaars, fotografen, grafisch ontwerpers en dergelijke.

Vincent

En illustratoren

Thomas

Ja, jouw naam is Vincent van Eijnde en bent directeur bij Pictoright?

Vincent

Ja

Thomas

Ik wil met mijn interview drie onderwerpen bespreken, ik wil het even kort hebben over de betalingsplichtigen, daarna wil ik de rechthebbenden en dan wil ik nog even kort hebben over de regelingen die Pictoright heeft.

Over de betalingsplichtigen, onder welke voorwaarden is iemand of een organisatie een vergoeding verschuldigd aan Pictoright?

Vincent

Nou, dat is een beetje lastig. Dat is niet heel makkelijk te beantwoorden. Omdat wij het verschil maken tussen individuele rechten, primaire rechten, en collectieve rechten. En voor een deel van onze aangeslotenen doen we alles. Dat zijn de beeldende kunstenaars. En voor een deel doen we alleen collectieve rechten. Dus voor fotografen, illustratoren, ontwerpers, doen we alleen de

collectieve rechten omdat die over het algemeen met hun opdrachtgevers, uitgevers, zelf al afspraken maken. Dus als er op de omslag van een boek een foto komt te staan regelt de uitgever van de schrijver dan onze foto op de achterkant van het boek komt te staan, maar vervolgens als het boek wordt uitgeleend regelen wij de uitleenrechten voor de fotograaf. Zodat de fotograaf daar wel geld voor krijgt voor het feit dat zijn foto voor een boek wordt gebruikt. Bij de beeldende kunst is het zo als ze een foto van een kunstwerk op de omslag willen zetten, moeten ze bij ons toestemming vragen om die foto op de omslag te zetten. Dus dan regelen we dat voor de beeldende kunstenaar de collectieve rechten als het boek wordt uitgeleend. Dus we hebben twee soorten dienstverlening. Voor de beeldende kunstenaar is dit alles wat verveelvoudigt of openbaar gemaakt wordt en van de totale groep van beeldmakers regelen we alle collectieve rechten. Dat zijn leenrecht, reprorecht, kabelrecht dus dat soort dingen.

Thomas

Dus dan zullen jullie vooral met bibliotheken en dergelijke te maken hebben?

Vincent

Ja, maar veel daar van gaat weer via een andere stichting. Dus laten we zeggen die individuele rechten doen wij zelf. Distributie van televisierechten doen wij ook zelf voor de hele groep. Maar leenrecht, reprorecht en thuiskopie heb je allemaal andere stichtingen voor. Daar hebben wij zelf nog geen relatie met de gebruikers. Want de stichting leenrecht factureert aan bibliotheken en wij krijgen daar dan een deel van.

Thomas

Oké, dus er wordt collectief niet zoveel geïnd door Pictoright zelf?

Vincent

Dat wordt vaak via die organisatie gedaan. Maar bijvoorbeeld de distributierechten van Ziggo of UPC, dat was vroeger samen, dat doen wij nu zelf. Daar is nog wel een hele boel gedoe over. Maar wij hebben bijvoorbeeld met leesportefeuille leveranciers weer zelf een regeling. Soms gaat het via de organisatie die bij CEDAR zit. Het komt er op neer dat iets openbaar gemaakt wordt of verveelvoudigt gaat het soms via ons, soms via zo'n organisatie of via de maker zelf.

Thomas

Om wat voor bedragen gaat het nou eigenlijk een beetje om bij dat soort werken?

Vincent

Ik weet niet precies om wat voor bedragen het gaat. Maar zo'n boek bijvoorbeeld dat het om 13 cent per uitlening gaat en wij van het totaalbedrag zo'n 10% krijgen. Per jaar krijgen wij een miljoen ongeveer.

Thomas

En dan is 9% weer voor Pictoright voor beheerskosten?

Vincent

Ja.

Thomas

Ik had gelezen over Pictoright dat je er vrijwillig bij kunt aansluiten, kan iedereen dat doen?

Vincent

Ja

Thomas

Moet je daarvoor zijn aangesloten bij een instituut of zou ik een foto kunnen maken en zeggen dat ik een fotograaf ben?

Vincent

Nee, iedereen die ergens een bijdrage heeft geleverd kan zich aansluiten. En hij hoeft zich niet aan te sluiten om geld te krijgen. Wij hebben een wettelijke taak. Wij krijgen die leenrechtgelden, dat

miljoen, dat moeten wij dan verdelen. Wij mogen dan mensen niet verplichten zich aan te sluiten om die vergoeding te krijgen. Om zich aan te sluiten moeten zij ook enkele rechten overdragen dus dat kunnen, en willen, wij ook niet verplichten.

Thomas

Dus zoals je zei, jullie krijgen ongeveer een miljoen per jaar binnen...

Vincent

Ja, voor leenrecht is dat.

Thomas

En hoeveel is dat in totaal?

Vincent

Vorig jaar ongeveer voor 8 miljoen.

Thomas

Zo dat is een flink bedrag.

Vincent

Ja, en wij zijn dan nog een kleintje.

Thomas

Maar wel een van de bekendere.

Vincent

Omdat andere organisaties alleen maar verdeelorganisaties. Lira krijgt geld en verdeelt dat en is niet actief in de markt. Wij houden ons bezig met musea en uitgevers, hebben daar contracten mee en soms conflicten. Daardoor zijn wij iets zichtbaarder dan andere.

Thomas

Hebben jullie vaak rechtszaken met partijen?

Vincent

Ja, dat komt wel eens voor. Over leenrecht en digitalisering vooral.

Thomas

Aan de hand waarvan wordt jullie verdeelsleutel bepaald?

Vincent

Dat hangt af van het recht. Ik kan onze verdeelsleutel er wel even bij halen.

Voor boeken is het zo. Wij krijgen dat miljoen. Bibliotheken vertellen ons hoeveel ze hebben uitgeleend. Wij vragen onze mensen, geef op aan welk boek je welke bijdrage hebt gehad. Voor de omslag is dat 5 punten voor het binnenwerk 1 punt. Als een boek 10 keer uitgeleend wordt krijg je 10 punten. Als het veel wordt uitgeleend krijg je steeds minder punten. Bij de volgende 90 krijg je maar 95%. Als je 1000 keer hebt uitgeleend levert dat nog maar 300 punten op. Als je meer bijdrage hebt in een boek telt dat ook steeds minder mee. Dus als je 100 foto's hebt gaan die minder meetellen. Dit is om te voorkomen dat als bijvoorbeeld iemand 2000 plaatjes in een boek heeft dat 1000 keer wordt uitgeleend hij er met al het geld vandoor gaat. Heel veel rechten hebben zo'n nivellerende verdeelregeling.

Thomas

Dus de staffel werkt een beetje hetzelfde als ons belastingstelsel. Dus als ik het goed begrijp. Stel je hebt een boek met omslag 300 keer uitgeleend, krijg je voor de eerste 10 uitleningen 50 punten?

Vincent

Mag ik even een kladblaadje dan kan ik het uitleggen? Zo'n boek heeft 1 afbeelding. Die wordt bijvoorbeeld 200 keer uitgeleend. Dan tellen de eerste 10 10 keer mee. De volgende 90 tellen 95% dus zo'n 86, 100 tot 200 is 90% dus 90 punten. Uiteindelijk kom je aan de 286 in plaats van 300 punten. Ga je verder komt voor de volgende 100 nog eens 80 punten er bij. Na een tijdje gaat dat dan heel erg omlaag.

Zo werkt dit eigenlijk bij al die rechten. Wij hebben die grondslagen voor een soort nivellerende functie in.

Al deze regelingen staan overigens ook op onze website.

Thomas

Ja, ook de repartitiereglement zag ik. Dit is natuurlijk ook verplicht op grond van de wet toezicht collectieve beheersorganisaties.

Vincent

Wij hebben voor die collectieve rechten één repartitiereglement, daar vallen al onze grondslagen onder. Dus ze worden allemaal via dat reglement geregeld maar ze hebben allemaal een iets andere invalshoek.

Thomas

Dat repartitiereglement geeft natuurlijk ook meer aan wie rechthebbende zijn, meer de regelingen dan dat het echt met punten werkt.

Wat betekenen die punten eigenlijk, die 5 punten voor een omslag. Wat heb je daar precies aan?

Vincent

Je moet het zo zien. Iedereen geeft bij ons boeken op, met hun bijdrage en krijgen daar punten voor. Vervolgens komt er een miljoen binnen. Al die punten tellen we bij elkaar en daar stoppen we dat miljoen in. Dat miljoen verdelen we vervolgens over al die punten en dan krijg je een puntwaarde. Dan krijgt vervolgens iedereen hun aantal punten maal die puntwaarde. Het is eigenlijk een vrij simpel systeem. Er wordt overigens iets minder verdeeld, omdat je naderhand ook mag claimen. Dus doen we er 8 ton in ongeveer.

Thomas

Dat is een slim systeem voor een ingewikkeld probleem.

Vincent

Ik denk dat iedereen het wel zo doet.

Thomas

Ja, je leest over veel cbo's over een puntensysteem maar dit is vervolgens niet of slecht terug te vinden. En makers geven ook aan dat ze moeite hebben met dit lezen.

Vincent

Je wilt het zo rechtvaardig mogelijk doen. De omslag krijgt bijvoorbeeld 5 keer zoveel als het binnenwerk. Maar als je bijvoorbeeld drie plaatjes op de omslag hebt dan geldt het niet meer, dat is maximaal 5 punten. Op de omslag kun je dus echt maar 5 punten krijgen. Als je 10 plaatjes op de omslag hebt zou je anders 50 punten krijgen, dat is te veel. Jij doet HBO en zit hier in en snapt het wel in grote lijnen, maar kunstenaars en fotografen zullen dit niet altijd even goed snappen. Dat is ook een deel waarvoor ze ons hebben ingehuurd, wij zullen dat zo eerlijk mogelijk moeten doen. Het is ook niet zo dat iedereen onze balans moet kunnen lezen. Daar staan afschrijvingen dat snappen mensen allemaal niet. Er zit ook een stuk vertrouwen in. We moeten transparant zijn en dat kunnen uitleggen, iedereen zou dat in grote lijnen moeten begrijpen maar echt heel gedetailleerd, ja ze zijn niet voor niks kunstenaar geworden.

Thomas

Ik kan me ook wel voorstellen dat ze wat beters hebben om zich mee bezig te hebben. Zo'n balans en jaarrekening moet natuurlijk ook wel in een bepaalde taal zijn om te kloppen.

Vincent

We proberen het zo neer te zetten, dat iemand die het echt probeert het ook wel kan halen. Maar we hebben niet de illusie dat iedereen het moet snappen. Maar het moet wel te achterhalen zijn.

Thomas

Die puntentelling, is dat in overleg gegaan met de sectoren?

Vincent

In ons bestuur zijn alle sectoren vertegenwoordigd. Sommige dingen worden wel over onderhandeld.

Maar over het algemeen is het zo dat wij dit soort dingen bedenken wat wij reëel vinden en dat leggen wij het bestuur voor. Wij hebben als bureau natuurlijk ook geen belang er bij. Wij hebben geen belang om fotografen te bevoordelen. Daarnaast hebben wij natuurlijk ook het college van toezicht dat meekijken.

Thomas

Hebben de rechthebbenden hier zelf nog inspraak in, wordt er naar ze geluisterd of gaat het alleen maar via het bestuur en college van toezicht?

Vincent

Ja, er wordt natuurlijk wel naar ze geluisterd. We hebben wel bepaalde wijzigingen doorgevoerd nadat we van rechthebbenden hoorde dat ze iets niet reëel vonden. Als wij feedback krijgen proberen we dat ook mee te nemen. Maar het is niet zo dat daar een soort orgaan voor is. We hebben wel een aangesloten vergadering elk jaar. Daar geven wij verantwoording voor een aantal zaken en dan komen er ook wel een aantal vragen.

Thomas

Wat gebeurt er met gelden waar zich geen rechthebbenden melden?

Vincent

Nou, in de regel ligt het er aan welk deel segment je het hebt. Maar met boeken kan dat eigenlijk niet. Het systeem voorziet er in dat dat niet mogelijk is. Je krijgt een miljoen, je hebt al die opgaven van al die mensen, dat levert een aantal punten op. Je hebt bijvoorbeeld een miljoen, je verdeelt 8 ton. En dat verdeel je over de punten. De een krijgt bijvoorbeeld dertien euro. Dan komen er in de jaren erna nog mensen, die claimen nog wat en uiteindelijk zorg je dat na 5 jaar de pot leeg is. Er komen steeds minder mensen dus gaat de puntwaarde ook omhoog. Dus dan verdeel je het geld over iedereen.

De individuele rechten innen we voor die persoon zelf. Daardoor wordt dat altijd uitgedeeld.

Thomas

Ik heb verder geen vragen meer. Het is duidelijk geworden, als was dit al zo bij Pictoright. Ik ga dit in mijn advies aan FNV-Kiem verwerken. Ik ga zorgen dat als een rechthebbende toch een vraag heeft FNV-Kiem dit verhaal in het kort kan voorleggen.

Vincent

Wij proberen het ook zo duidelijk mogelijk te doen. Ik zeg ook altijd dat iedereen als die zou willen naast mijn collega kan gaan zitten en alles in kan zien. Als jij toezegt je mond er over te houden wie wat krijgt mag je alles in zien. Wij hebben geen geheimen.

Bijlage 7: Interview VEVAM

Thomas

Allereerst heel erg bedankt voor je tijd. Ik weet niet of je weet waarvoor ik mijn scriptie aan het schrijven ben.

Sylvia

Ja, je had iets aangegeven, iets voor FNV-Kiem?

Thomas

Ja, voor FNV-Kiem ben ik bezig om voor hun leden inzichtelijk te maken wat voor belangrijke rol cbo's spelen voor hun inkomsten. En de overheid heeft een onderzoek laten doen door het Ivir. Daaruit is gebleken dat de rechthebbende aangeven de cbo's als belangrijk voor hun inkomsten te zien maar dat er ontevredenheid is over de transparantie en dat ze niet zo goed weten wat er met hun geld gebeurt. Vandaar dat ik voor FNV-Kiem mijn afstudeerscriptie schrijf.

Ik wil het in het interview over drie onderwerpen hebben. Allereerst over de betalingsplichtigen, dus hoe het geld binnen komt. Daarna wil ik het hebben over de rechthebbenden, dus waar het geld heengaat en tot slot over de regelingen van VEVAM.

Even op een rij. Jouw naam is Sylvia Brandsteder en uw functie is?

Sylvia

Directeur

Thomas

Oké mijn eerste vraag. Onder welke voorwaarden is iemand of een organisatie geld verschuldigd aan VEVAM?

Sylvia

Vroeger was op een bepaalde manier geregeld dat VEVAM niet rechtstreeks incasseerde bij gebruikers. Dus toen was de bron van inkomsten bleef beperkt tot wat wij ontvingen van stichting thuiskopie en stichting thuisrecht voor de wettelijke vergoedingen en vormde wij onderdeel van het rechtencollectief, of kabelcollectief. Wat Bestond onder voorzitterschap van BUMA. Dat was dus een collectief van verschillende rechthebbenden partijen. Buma incasseerde centraal de kabelvergoedingen. En die werden dan vervolgens verdeeld op een vergelijkbare wijze als bij thuiskopie. Die stelt dan vast welk deel van die kabelvergoedingen is bestemd voor de regisseurs. Daarin zijn bepaalde ontwikkelingen gaande die maken dat de makers cbo's, zoals wij dan genoemd worden, en vooral in de audiovisuele sector zijn dat VEVAM voor regisseurs, lira voor de schrijvers en NORMA voor acteurs en uitvoerende kunstenaars, dat die eigenlijk willen proberen om ook voor andere exploitaties van audiovisueel materiaal vergoeding voor hun achterban kunnen incasseren. Maar het is uiterst moeizaam. Dat heeft er mee te maken dat je bij filmrecht een special regeling in de auteurswet hebt. Het vermoeden van overdracht aan een producent. Wat er simpelweg op neer komt is dat de producenten doorgaans gewoon de rechten hebben en censeren etc. en dat het dus lastig is voor ons soort organisaties om te kijken of je nog een goede vergoedingsaanspraak zou kunnen uitoefenen. Wij zijn dat ooit begonnen bij video on demand. Dat is natuurlijk een exploitatie in opkomst. Dat wordt DE exploitatievorm voor audiovisueel materiaal, om te kijken of je toch iets voor elkaar kunt krijgen. Dat is in een geval gelukt, in het geval van Xinon. Dus ik kan niet meer zeggen dat VEVAM helemaal nooit rechtstreekst aan gebruikers is gaan licenseren. Maar dat is verder niet heel goed gelopen. Alle commerciële aanbieders die wij benaderen weigeren vooralsnog te betalen. Inmiddels hebben we überhaupt een andere situatie. Thuiskopie en leenrecht blijft doorlopen, maar dat zijn inmiddels behoorlijk lage vergoedingen. Hopelijk gaat het bij thuiskopie nu beter.

Thomas

Er is natuurlijk ook net een uitspraak geweest die dat weer verandert.

Sylvia

Ja precies, het is inmiddels wel een heel ingewikkelde business. Wij hadden bij de thuiskopie sinds vorig jaar dat de thuiskopieregeling is uitgebreid van blanco dragers, zoals cd's, dvd's, dat die

thuiskopie vergoeding nu ook verschuldigd is over apparatuur waar op het ogenblik juist die thuis kopieën gemaakt worden. Wij hebben wel goede hoop dat het ergens weer op zijn pootjes terecht komt en die vergoeding uiteindelijk weer op niveau zal zijn. Maar goed, het grootste probleem voor VEVAM is dat kabelcollectief is uit elkaar gespeeld. Vooral door de grote kabelmaatschappijen. Die hebben de boel eigenlijk laten ontploffen en vervolgens zitten wij weer als die audiovisuele makers cbo's in een benarde positie. Via dat collectief was verzekerd dat wij gewoon ons aandeel in die inkomsten kregen. Maar nu wij op onszelf staan stellen die kabelaars zich op het standpunt, net als video on demand, dat die rechten allemaal al geregeld zijn, dus voor makers hoeven wij niks meer te betalen. Sinds oktober 2012 is die kabel incasso voor VEVAM en lira simpelweg gestopt. Dat is heel ernstig want dat is onze grootste bron van inkomsten.

Thomas

Klopt, ik zag bij de VOI©E factsheets dat het overgrote deel van jullie inkomsten hiervandaan komt. Van de € 6.000.000, - komt € 5,500.00, - van de kabelgelden.

Sylvia

Ja precies

Thomas

Zoals je al zei, komt de video in demand, zoals Netflix, sterk opkomt. Krijgen jullie daar dan geen vergoeding van?

Sylvia

Nee, nul. Op het ogenblik voor video on demand was Xinon het enige voorbeeld waarvan we iets kregen, dat is opgehouden te bestaan. Dat was commercieel niet goed gelopen. Het is ook allemaal ook niet zo makkelijk hoor. Het is een markt die heel erg in ontwikkeling is. Voor het gevoel zit er een stijgende lijn en moet dat uiteindelijk wel goedkomen. Maar Xinon is dat niet gelukt. Dus je ziet dat daarin echt een probleem is voor maker cbo's om ergens nog iets van voet tussen te deur te krijgen.

Thomas

En dat is vooral voor VEVAM een probleem dan, ik heb nog nergens anders aangegeven gekregen dat dit een probleem is.

Sylvia

LIRA heeft hier ook een groot probleem mee, maar zij hebben nog andere grote bronnen van inkomsten. VEVAM is wel in overwegende mate afhankelijk van die kabelincasso. Daarvoor lopen we momenteel te procederen. Dus zowel LIRA als VEVAM. Norma is een ander verhaal, die hebben nooit een kabelincasso gehad. Dus die zijn eigenlijk altijd geweigerd door de kabelaars om iets betaald te krijgen. En wat weer een voordeel bij NORMA is. Is doordat zij ook in de muzieksfeer zitten en ook uitvoerende kunstenaars van muziek vertegenwoordigen, ontvangen zij een veel groter aandeel in de thuiskopie incasso. Als je zeg maar, zoals dat voorheen was en vermoedelijk weer gaat worden, kan NORMA goed een organisatie in stand houden van die inkomstenbron. Dus VEVAM zit eigenlijk het meest in de knel. Want wij kunnen nauwelijks van de thuiskopie leven als organisatie.

Thomas

Goed, jullie krijgen in elk geval nog wel gelden binnen.

Sylvia

Ja, maar dat is echt heel weinig geworden, het is heel ernstig. We krijgen nul kabel binnen, dat was onze voornaamste bron. De thuiskopie zou iets in de buurt van een miljoen moeten zijn. Maar dat moet eerst ook nog uitgekeerd worden, betalingsplichtigen weigeren vooralsnog te betalen. Dus thuiskopie moet ook voorzieningen treffen om claims te kunnen honoreren. Doordat de nieuwe regeling ziet op nieuwe dragers is er bij de thuiskopie ook veel gaande over hoe het geld nu verdeelt moet worden. Er moet nu ook onderzoek gedaan worden om opnieuw vast te stellen naar waar die

draggers voor gebruikt worden zodat het geld terecht komt bij degene waarvan het werk ook wordt gebruikt.

Thomas

Als ik het goed begrijp, wordt er opnieuw naar gekeken omdat laptops tegenwoordig door bijvoorbeeld video on demand, meer voor video wordt gebruikt terwijl deze vroeger vooral voor software worden gebruikt?

Sylvia

Ja, dat zou kunnen inderdaad.

Thomas

Is het trouwens ook, dat VEVAM het momenteel moeilijk heeft, dat ik heb gezien dat VEVAM 6 miljoen aan inkomsten had en 1,5 miljoen heeft uitgekeerd?

Sylvia

Nee, dat heeft een andere reden. Wij zijn in 2012 van uitvoeringsorganisatie gewisseld zijn. Wij werkte vroeger samen met producentenorganisaties. Dat is een heel verhaal opzich waarom wij daar weggegaan zijn. Wij zijn in 2012 een overeenkomst aangegaan met CEDAR. Waar ook de stichting thuiskopie, leenrecht en vooral LIRA al zitten. En hebben dus die aansluiting gezocht. Dat is een enorme onderneming om dat te doen. Om je operatie te verplaatsen, om de juiste gegeven mee te krijgen en dat in een nieuw systeem te plaatsen zodat dat ook kan functioneren voor ons. En met de ontwikkeling van een portal, om online te kunnen communiceren met je achterban. Het was dus een overgangsjaar waarin heel veel geïnvesteerd is. We hadden gedacht dat het wat sneller zou gaan waardoor je meer binnen dat jaar tot uitkering kan komen. Maar dat heeft dus wat vertraging opgelopen. Dus uiteindelijk is het bedrag dat we dat jaar hebben kunnen uitkeren tegengevallen maar dat hebben we in 2013 ingehaald.

Thomas

Oké, dus eigenlijk geeft 2012 geen eerlijk beeld.

Sylvia

Nee, het was echt een operationeel overgangsjaar.

Thomas

Oké dan wil ik het nu gaan hebben over de rechthebbenden. Sluiten zij zich aan voor uitkering of kan iedereen hier komen?

Sylvia

Je moet regisseur zijn van filmwerken, dan kun je je aansluiten. Als je inkomsten uit kabelinkomsten wilt ontvangen moet je je bij ons aansluiten. Dat wordt namelijk geïncasseerd op basis van exclusieve rechten. Die moet je overdragen aan VEVAM om een vergoeding te ontvangen. Dus daarvoor is een contract noodzakelijk. Thuiskopie en leenrecht is een ander soort regeling. Dat is eigenlijk een wettelijke aanspraak door een rechtelijke organisatie geïncasseerd. Die eigen recht organisaties verdelen dat op basis van hun repartitiereglementen. Daarin staat onder andere dat de regisseur heeft recht op een vergoeding op basis van de wet. Wij keren thuiskopie en leenrecht uit aan regisseurs, zowel die aangesloten zijn als niet aangesloten zijn.

Thomas

Hoe verdelen jullie je gelden?

Sylvia

Wij proberen bij leenrecht zo veel mogelijk uit te keren op basis van informatie die wij krijgen van bibliotheken over welke dvd's of andere beeldragers zijn uitgeleend. Het probleem is dat we die informatie vaak heel gebrekkig van bibliotheken krijgen. Dat is echt een permanente zorg om die bestanden die er ongetwijfeld zijn, om via leenrecht die bestanden te krijgen waar wij iets mee kunnen. En bij thuiskopie is het zo dat wij gebruik maken van informatie over uitzendingen enerzijds en daarnaast is er altijd onderzoek verricht door Intomart. Over wat ook daadwerkelijk wordt opgenomen. Zij hebben een panel van huishoudens die registreren wanneer zij hun opname apparatuur aanzetten.

Thomas

Is dat hetzelfde zoals ze kijkcijfers bepalen?

Sylvia

Ja exact. Je hebt dus aan de ene kant de SKO uitzendgegevens daarnaast het Intomart panel. Dat koppel je. En dat levert een bestand op met informatie met welke programma's opgenomen zijn. Dat is onze belangrijkste bron waaruit wij uitkeren. Dat worden dan opnamen punten genoemd. Dus programma's krijgen opnamepunten. Bij een X aantal punten volgt er een vergoeding. Dus eigenlijk de totale thuiskopie pot wordt verdeeld over de totale opnamepunten. Dat leidt tot een bedrag per opname punt. Naar mate een programma door meer huishoudens is opgenomen volgt een hogere vergoeding.

Thomas

Is de totstandkoming van de opnamepunten, is dat terug te vinden op de website van VEVAM?

Sylvia

Nee, want dat is wat er bij Intomart gebeurt. Wij hebben dat niet op de website staan. Wij kunnen dat wel uitleggen en er staat wel een globale toelichting. Maar om terug te gaan naar hoe Intomart die opnamepunten precies vaststelt, dat hebben wij niet openbaar. Het is ook zo dat die contacten met Intomart t en het inkopen van dat onderzoeksresultaat, dat liep via het servicebureau filmrechten waar wij vroeger bij zaten. Inmiddels is het zo dat onze thuiskopie incasso zo laag is geworden, als je kijkt naar het niveau 2012, dat is voor de invoering van de nieuwe regeling, hebben wij ongeveer 130000 euro geïncasseerd. Dus moet je nagaan hoe ernstig dat teruggelopen is. Wij hebben dan ook die Intomart gegevens tot het jaar 2011 meegekregen. Daar moeten wij nu ook mee stoppen want het inkopen van dat onderzoek is zo duur, dat kun je niet meer afzetten tegen het verdelen van 130000 euro. Wij moeten sowieso gaan kijken dat vanaf 2013 wij hopelijk weer iets zouden krijgen van dat miljoen op jaarbasis, Dan is er ook meer geld om te investeren in hoe ga je dat verdelen. Maar dan gaan we sowieso kijken naar onze verdeelsleutels, want dan kun je ook niet meer met dat onderzoek volstaan. Er wordt nu ook veel met smartphones gekopieerd van internet. Wat wij ook heel belangrijk vinden is dat alle verdeelorganisaties hier mee te maken krijgen, kunnen we hier nou niet met z'n allen in investeren. Zodat je dat niet meer als individuele organisatie moet betalen.

Thomas

Dus dan toch weer terug gaan naar het oude systeem waarin het centraler geregeld is?

Sylvia

Ja, dat zou belangrijk zijn, en dat is allemaal in ontwikkeling nu. Daar is verder nog niet zo veel over te zeggen. Maar dat zal resulteren in een nieuw repartitiereglement, VEVAM is een vereniging dus het bestuur stelt de regeling wel vast maar het is vervolgens aan de leden om dat goed te keuren.

Thomas

Daar is VEVAM wel uniek in

Sylvia

Ja, alleen BUMA is nog een vereniging. Bij ons heeft ieder lid ook stemrecht tijdens de ledenvergadering. Ieder lid is welkom op de ledenvergadering en heeft een stem.

Thomas

Om nog heel even terug te komen op de verdelen. Je hebt aan de ene kant het leenrecht en thuiskopie, maar als je je rechtstreeks hebt ingeschreven geef je aan welk werk je hebt gemaakt en daar krijg je rechtstreeks een vergoeding voor?

Sylvia

Ja, dat is rechtstreekst. Dat is nog wel van belang bij de kabel. In ons repartitiereglement zie je dat wij een onderscheidt maken tussen verschillende soorten werken. Met elkaar is besloten dat bij

audiovisueel materiaal je toch verschillen hebt in regieprestatie. In niveau en dus ook in de vergoeding die je daarvoor beschikbaar stelt. Dan heb je bijvoorbeeld de filmwerken waarvan men vindt dat dat een hele grote regieprestatie is, films documentaires, e.d. Die krijgen 100% van de vergoeding. En dan heb je een soort indexsysteem dat maakt dat je als je een hele lange serie hebt gemaakt, de regieprestatie minder wordt. Omdat je bijvoorbeeld elke keer volgens dezelfde format werkt. Tot bij spelprogramma's waarvan de regieprestatie veel minder is. Dat staat ook in dat repartitiereglement, hoe die indexfactoren per categorie zijn.

Thomas

Is het ook nog mogelijk dat er gelden zijn waarvoor zich geen rechthebbenden hebben gemeld of wordt dat allemaal verdeeld?

Sylvia

Uiteindelijk wel, je probeert natuurlijk gedurende een bepaalde periode, zoveel mogelijk aan de juiste regisseur uit te keren. Er is natuurlijk een belangrijk deel van de regisseurs die zichzelf melden en hun portefeuille up to date blijft. Die hebben ook goede toegang tot het onlinesysteem en zijn daar actief in. Maar er is ook een hele groep die je er bij de haren bij moet halen. Daar steek je heel veel tijd in. En dan heb je ook nog werken waarvan wij zo 123 niet weten wie de regisseur is. Daar wordt extreem veel tijd aan besteed.

Thomas

Waardoor komt dat, het gaat wel om hun eigen geld.

Sylvia

Een gedeelte is misschien onvoldoende geïnformeerd of denkt niks te kunnen claimen vanwege contracten die zij hebben. Dus tot het moment dat je zie top onze website dat je een rubriek "regisseurs gezocht" ziet. Wij proberen daar wel aandacht voor te vragen met bijvoorbeeld programma's die in een bepaald jaar zijn uitgezonden, dat we daarvan de regisseurs zoeken.

Thomas

En als die zich niet melden of gevonden worden?

Sylvia

Je reserveert het geld voor een bepaalde periode, voor het geval iemand zich toch komt melden. Daar hou je reserves voor aan

Thomas

Hoe lang is die periode?

Sylvia

Dat is in principe drie jaar. Maar zelfs na drie jaar houden we een kleine reserve aan omdat je op basis van de wet een verjaringstermijn van vijf jaar hebt. Uiteindelijk worden dus de geldstromen na vijf jaar afgewikkeld. Dan kan je dus ook niet meer komen claimen.

Thomas

Jullie verdelen jullie gelden volgens het repartitiereglement, hoe is dat tot stand gekomen?

Sylvia

In principe is dat zoals in de statuten van VEVAM staat is het bevoegd het vast te stellen. Alle reglementen worden aan de ledenvergadering voorgelegd ter goedkeuring. Elke toevoeging of wijziging moet worden voorgelegd aan deze vergadering en worden dan in stemming gebracht. Voor wat betreft thuiskopie of leenrecht moet ook worden goedgekeurd door die organisaties. Sinds 1 juli vorig jaar vallen wij ook onder overheidstoezicht.

Thomas

Het college van toezicht?

Sylvia

Juist. Tegenwoordig moet ook het college van toezicht toestemming geven voor de wijziging.

Thomas

Hoeveel hebben jullie nu te maken met het college?

Sylvia

Ja best veel eigenlijk. Je hebt er in zoverre mee te maken dat je aan die wet moet voldoen. Moet ik wel zeggen dat wij in grote maten al aan die wet voldeden. Wij hadden al het keurmerk, en via die keurmerk eisen ben je al langer gewend om aan allerlei normen te voldoen. Die ook er op toezien hoe duidelijk je naar je achterban bent. Dus je bent er al een tijd mee bezig en in zoverre is het nou ook niet zo dat dat college ineens allemaal nieuwigheid vraagt. Er zijn wel weer nieuwe regels waar je op moet letten. En je hebt ook gewoon contact met het college over bepaalde zaken. Als je belangrijke besluiten wilt gaan nemen moet je er rekening mee houden dat je dat ook moet voorleggen aan het college. Ik heb daar al een aantal maal op gesprek gezeten over bepaalde issues die spelen.

Thomas

Om nog heel even kort terug te komen op de onderzoeken waar de verdeelsleutels op worden bepaald. Je gaf aan dat die niet openbaar zijn. Is dat niet openbaar als in dat plaatsen jullie niet op de site of willen jullie dat achter de hand houden?

Sylvia

Ik zou het niet zo snel op de site zetten. Inmiddels is het niet meer aan de orde zoals ik vertelde. Die opnamepunten zijn iets wat we tot 2011 hebben kunnen inkopen. Ik zou zeker over dat soort zaken meer op de website willen zetten. Het is ook logisch dat rechthebbenden er geen touw aan vast kunnen knopen. Ik vind dat je dat heel duidelijk moet maken, wat komt er binnen en hoe wordt dat verdeeld. Hoe wordt bepaald waar jij recht op hebt.

Thomas

Zou ik een kopie kunnen krijgen van dat onderzoek?

Sylvia

Ik zou het je graag weten maar ik weet eigenlijk niet of ik dat in huis heb om mee te geven. En of ik daar voldoende over heb. Dat was een contract dat het servicebureau had gesloten met Intomart. Dat kwam dan bij het servicebureau binnen en die verwerkten dat in hun systemen. En dan kreeg ik eigenlijk alleen maar het repartitieresultaat.